МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА ФІНАНСОВИХ РИНКІВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА (ПРОЕКТ)

на тему: ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА БАНКУ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (на прикладі Ощадбанку)

Здобувача вищої освіти ІІ (магістерського) рівня вищої освіти, ІІ курсу, ФМБз-23-1 групи спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

освітня програма «Управління фінансовою та страховою діяльністю»

_____ **Артюхової Наталії Ігорівни**

(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник _____ **Пернарівський Олександр Васильович, к.е.н.,доцент**

(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Керівник освітньо-професійної

програми _____ **Береславська Олена Іванівна, д.е.н.**

(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту за рішенням кафедри _____

протокол від «16» 01 2025 № 11

Завідувач кафедри _____ **Береславська Олена Іванівна, д.е.н., професор**

(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Ірпінь - 2024

Реєстрація № 1 12.02.2025р.
(дата) (підпис відповідальної о

Результати перевірки до захисту 04.02.2025р.
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту відмінно 12.02.2025р.
(оцінка) (дата) (підпис

Голова комісії: Береславська О.І.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії: Пономарівський О.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Баранов Р.О.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Підсосонна Л.Г.
(підпис) (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				12.02.2025р.
1. Доповідь	**від 0 до 10**	8		Гжеславська О.І.
2. Роздатковий матеріал	**від 0 до 5**	5		Пермарівський О.В.
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	**від 0 до 25**	22		Баранов Р.О. Підсосонна Я.Г.
4. Апробація (участь у конференціях)	**від 0 до 10**	7		Примостка І.О.
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	42		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	**від 0 до 100**	84		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підписи)
84	B	(добре)	12.02.2025р.	Гжеславська О.І. Пермарівський О.В. Баранов Р.О. Підсосонна Я.Г. Примостка І.О.

Факультет фінансів та цифрових технологій

Кафедра фінансових ринків та технологій

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітня програма «Управління фінансовою та страховою діяльністю»

Затверджую

Завідувач кафедри Береславська О.І.

«12» грудня 2023 року

Завдання на кваліфікаційну роботу (проект)
здобувачу вищої освіти

_____Артюхової Наталії Ігорівни_____

1. Тема кваліфікаційної роботи (проєкту): «Депозитна політика банку та її особливості в умовах воєнного стану (на прикладі Ощадбанку)», затверджена наказом ректора від «26» грудня 2024 року №1732.

2. Строк здачі закінченої роботи – 01.11.2024.

3. Мета роботи полягає в визначенні напрямів удосконалення формування депозитної політики АТ «Ощадбанк» в умовах воєнного стану. Об'єктом дослідження: є депозитна політика АТ «Ощадбанк». Предмет дослідження: теоретичні та практичні аспекти формування депозитної політики АТ «Ощадбанк». Орієнтовна база дослідження – інформація з офіційних джерел, включаючи звіти Ощадбанку, аналітичні огляди та наукові публікації, статі різних авторів, які розглядають тему депозитної політики банк.

4. Вихідні дані для роботи – статистичні дані АТ «Оадбанк», , дані про діяльність банка у сфері депозитної політики.

5. Перелік графічного матеріалу – 10 таблиць та 15 рисунків.

6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань за кожним розділом):

Розділ 1. Теоретичні аспекти депозитної політики банку.

1.1 Економічна сутність депозитної політики банку.

1.2 Фактори впливу на формування депозитної політики банку.

Розділ 2. Дослідження депозитної політики Ощадбанку та її особливості в воєнного стану.

2.1 Характеристика ресурсної бази банку АТ «Ощадбанк».

2.2 Аналіз та оцінка ефективності депозитної політики банку в умовах воєнного ст

Розділ 3. Напрями удосконалення депозитної політики Ощадбанку в умовах в стану.

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної роботи)	Строк виконання	
		За планом	Факти
1	Вибір теми та її затвердження	15.12.2023	15. 12. 2023
2	Вивчення літературних джерел та складання плану роботу	29.02.2024	29.02.2024
3	Підготовка вступу та □ розділу роботи	30.04.2024	30.04.2024
4	Підготовка □□ розділу роботи	30.06.2024	30.06.2024
5	Підготовка □□□ розділу та висновків дипломної роботи	30.10.2024	30.10.2024
6	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	15.11.2024	15.11.2024р.
7	Подача дипломної роботи на кафедру у електронному вигляді для перевірки на антиплагіат	18.11.2024-12.12.2024	11.12.2024 р.
8	**Попередній захист дипломної роботи**	**16.12.2024 30.12.2024**	29.12.2024р
9	**ЗАХИСТ**	**03-10.02.2025**	12.02.2025р.

8. Дата видачі завдання «15» грудня 2024 року

9. Науковий керівник кваліфікаційної роботи (проєкту) _____ Пернарівський О. В
(підпис) (прізвище, ініціали)

10. Гарант освітньо-професійної програми _____ Береславська О.І.
(підпис) (прізвище, ініціали)

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти _____ Артюхова Н.І
(підпис) (прізвище, ініціали)

ВІДГУК КЕРІВНИКА ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
«ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА БАНКУ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (на прикладі Ощадбанку)»
АРТЮХОВОЇ НАТАЛІЇ ІГОРІВНИ

Специфічні обставини ведення банківського бізнесу в умовах воєнного стану спричиняють трансформації в банківській інфраструктурі, що впливає на довіру населення до банківської системи та, відповідно, депозитну політику банків. В таких умовах українські банки змушені шукати оптимальні шляхи формування своїх ресурсів. Для забезпечення стабільності ресурсної бази та ефективності діяльності банківських установ важливо з'ясувати особливості депозитної політики банків в умовах воєнного стану та визначити шляхи її оптимізації. Виходячи з цього, тема роботи є актуальною.

Робота складається з трьох розділів. У першому розділі досліджуються теоретичні аспекти депозитної політики: сутність та чинники впливу на її формування. Другий розділ присвячено дослідженню особливостей та оцінці ефективності депозитної політики АТ «Ощадбанк» в умовах воєнного стану. У третьому розділі визначено напрями оптимізації депозитної політики банку в умовах воєнного стану, зокрема, внесені пропозиції щодо вдосконалення підходів до оцінювання та забезпечення стабільності ресурсної бази банку.

В процесі виконання роботи Артюхова Н. І. зарекомендувала себе відповідальною студенткою, проявила належний рівень компетентностей щодо депозитної політики банку. Кваліфікаційна робота магістра в цілому є самостійним дослідженням автора, ілюстративний матеріал дає змогу глибше розкрити її зміст, висновки та рекомендації, запропоновані в роботі є достатньо обгрунтованими.

Разом з тим слід зазначити, що кваліфікаційна робота магістра не позбавлена певних недоліків: недостатньо уваги приділено депозитним ризикам банків в умовах воєнного стану, є певні недоліки в оформленні роботи та списку використаних джерел.

Дана випускна кваліфікаційна робота в цілому відповідає встановленим вимогам і може бути допущена до захисту з високою оцінкою.

Керівник кваліфікаційної роботи
к.е.н., доц. _____ Пернарівський О. В.

Висновок кафедри про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти Артюхової Н. І. після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол від «10» грудня 2024 № 10 допущена/не допущена до захисту на екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____ Бурєславська О.І.
(підпис) (прізвище, ініціали)

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу (проєкт)

здобувача вищої освіти Державного податкового університету

Артюхової Наталії Ігорівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

Депозитна політика банку в умовах воєнного стану (на прикладі Ощадбанку)

(назва теми)

Актуальність теми полягає в тому, що усвідомлення негативних наслідків військової агресії на фінансово-економічну систему України та банківський сектор вимагає зміни напрямів депозитної політики щодо управління залученими коштами й проведення більш продуманої політики їх розміщення. У роботі підкреслюється, що на основі оптимізаційної моделі можна сформувати більш ефективний портфель депозитів, що дозволяє підвищити опсраційну сфективність банку.

Наукова новизна роботи полягає у комплексному підході до депозитної політики банку та вдосконалення її на ринку України. Автор описує, що розглянута модель дозволяє вводити різні обмеження, пов'язані з внутрішніми або зовнішніми вимогами, та порівнювати комбінації термінів залучення ресурсів Також наводяться індикатори оцінки стабільності депозитних ресурсів, на основі яких можливо здійснювати моніторинг депозитного портфеля банку. У роботі виявлено проблеми управління депозитними ресурсами в умовах війни. Показано, що банк пропонує клієнтам привабливі умови за вкладами та демонструє високі показники депозитної діяльності. Важливим елементом є оптимізаційна модель, на основі якої формується більш ефективний портфель депозитів.

Якість проведенного аналізу проблеми текстового та табличного матеріалу. Аналіз проблеми виконано на високому рівні. У роботі представлено значний обсяг текстової інйормації, яка підтверджується таблицями та рисунками. Табличний матеріал структуровано чітко, що дозволяє легко сприймати статистичні дані.

Використаний матеріал у таблицях та рисунках є достовірною інформацією на даний момент за документацією АТ «Ощадбанк». По табличним даним можна зрозуміти, що банк використовував ефективні заходи щодо депозитної політики банку. Але основною проблемою завжди буде удосконалення депозитної політики комерційного банку. Тема магісторської роботи є актуальною.

Загальний висновок і оцінка роботи. Роль депозитної політики полягає у визначенні пріоритетних напрямів розвитку та вдосконалення банківської діяльності, процесі залучення та акумуляції ресурсів, розвитку депозитних операцій та підвищення їх ефективності. Основним моментом розробки депозитної політики служать правильна постановка мети та вибір відповідних інструментів для її реалізації. Від ефективності управління депозитним портфелем у багато в чому залежать найважливіші показники діяльності кредитної організації.

Робота може бути корисною для впровадження у практику банківських установ.

Рецензент д. е. н., професор

(науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

(підпис, М.П.) Віталій Рассін

(ініціали, прізвище)

«10» січня 2025 р.

АНОТАЦІЯ

ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА БАНКУ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (на прикладі Ощадбанку)

Мета роботи полягає в визначенні напрямів удосконалення формування депозитної політики АТ «Ощадбанк» в умовах воєнного стану.

Завданнями роботи є розглянути економічну сутність депозитної політики банку, фактори впливу на формування депозитної політики банку, ресурсну базу АТ «Ощадбанк», також провести аналіз та оцінку ефективності депозитної політики банку в умовах воєнного стану, визначити напрями удосконалення депозитної політики АТ «Ощадбанк» в умовах воєнного стану.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти формування депозитної політики АТ «Ощадбанк».

Об’єктом дослідження є депозитна політика АТ «Ощадбанк».

Інформаційну базу складають наукові публікації, статті в наукових журналах, монографії, Інтернет матеріали, звітність банку.

За результатами дослідження сформульовані висновки та рекомендації щодо можливого впровадження напрямів удосконалення депозитної політики АТ «Ощадбанк» в умовах воєнного стану.

Одержані результати можуть бути використані для практичного впровадження в банківських установах з метою покращення депозитної політики у воєнний час.

Кваліфікаційна робота містить 58 сторінок, 10 таблиць, 15 рисунків, список використаних джерел з 50 найменувань.

Ключові слова: депозитна політика, напрями удосконалення депозитної політики, депозитний портфель, депозитні ресурси, залучені кошти, кредитні опеації, управління депозитами, фіксований депозит, інноваційні банківські депозитні продукти.

Рік виконання кваліфікаційної роботи 2024.

Рік захисту роботи 2025.

ANNOTATION

BANK DEPOSIT POLICY AND ITS FEATURES IN MARTIAL ARTS CONDITIONS (using the example of Oschadbank)

The purpose of the work is to determine the directions of improving the formation of the deposit policy of JSC Oschadbank in martial law conditions.

The objectives of the work are to consider the economic essence of the bank's deposit policy, factors influencing the formation of the bank's deposit policy, the resource base of JSC Oschadbank, as well as to analyze and assess the effectiveness of the bank's deposit policy in martial law conditions, to determine the directions of improving the deposit policy of JSC Oschadbank in martial law conditions. The subject of the study is the theoretical and practical aspects of the formation of the deposit policy of JSC Oschadbank.

The object of the study is the deposit policy of JSC Oschadbank. The information base consists of scientific publications, articles in scientific journals, monographs, Internet materials, bank reporting. Based on the results of the study, conclusions and recommendations were formulated regarding the possible implementation of directions for improving the deposit policy of JSC "Oschadbank" in martial law conditions.

The results obtained can be used for practical implementation in banking institutions in order to improve the deposit policy in wartime. The qualification work contains 58 pages, 10 tables, 15 figures, a list of sources used from 50 items. Keywords: deposit policy, directions for improving the deposit policy, deposit portfolio, deposit resources, attracted funds, credit operations, deposit management, fixed deposit, innovative bank deposit products.

Year of completion of the qualification work 2024.

Year of defense of the work 2025.

ЗМІСТ

ВСТУП 3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ 5
1.1.Економічна сутність депозитної політики банку **Ошибка! Закладка не определена.**
1.2.Фактори впливу на формування депозитної політики банку **Ошибка! Закладка не определена.**
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ ОЩАДБАНКУ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 18
2.1. Характеристика ресурсної бази банку АТ «Ощадбанк» 18
2.2.Аналіз та оцінка ефективності депозитної політики банку в умовах воєнного стану 25
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ ОЩАДБАНКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 30
ВИСНОВКИ 44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 46

ВСТУП

Функціонуючи на фінансовому ринку, кредитні організації відрізняються високою схильністю до традиційних банківських операціям та фондуванням переважно за рахунок депозитних джерел. Отже, депозитна політика, як елемент процентної політики, визначає основу ціноутворення для кожного конкретного комерційного банку та активно впливає на його фінансову ефективність.

Незважаючи на те, що питання методології формування депозитної політики у частині її структури, понятійного апарату, загальних підходів до факторів впливу достатньо розроблено. У той же час протягом останніх трьох років виділяються окремі фактори, рівень впливу яких суттєво змінюється в результаті екзогенного впливу та структурної перебудови фінансового ринку.

В умовах фінансової нестабільності з високим рівнем волатильності, прихованої інфляції, зниження тимчасово вільних грошових засобів, цифровізації, появи нових видів фінансових активів (крипто-валюти, токени) та платіжних коштів (цифрові валюти) особливо важливо реалізовувати актуальну для споживача депозитну політику, що сприяє акумулюванню ресурсів для банку оптимальною для нього ціною.

Об’єктом дослідження є депозитна політика АТ «Ощадбанк».

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти формування депозитної політики АТ «Ощадбанк».

Метою дослідження є визначення напрямів удосконалення формування депозитної політики АТ «Ощадбанк».

В процесі досягнення мети вирішувались наступні завдання:

- розглянути економічну сутність депозитної політики банку;
- розглянути фактори впливу на формування депозитної політики банку;

- розглянути ресурсну базу АТ «Ощадбанк»;

- провести аналіз та оцінку ефективності депозитної політики банку в умовах воєнного стану;

- визначити напрями удосконалення депозитної політики АТ «Ощадбанк» в умовах воєнного стану.

Методологічною основою послужили системний підхід, аналіз та синтез, метод порівняння та зіставлення, а також економіко-статистичні методи.

Інформаційну базу складають наукові публікації, статті в наукових журналах, монографії, Інтернет матеріали, звітність банку.

Новизна дослідження полягає у систематизації факторів, що впливають на структурну побудову депозитної політики банку як на зовнішньому, так і внутрішньому контурі.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ

1.1. Економічна сутність депозитної політики банку

З метою ефективного функціонування комерційних банків важливим є формування обгрунтованої політики, ключовим елементом якої є депозитна політика, так як більша частина банківського капіталу формується через здійснення депозитних операцій, від правильної організації яких залежить міцність функціонування кредитної організації.

Депозитна політика сучасного комерційного банку є найважливішою складовою його загальної політики та стратегії функціонування та розвитку. Безпосереднім чином вона впливає на процес формування та зміни (корегування) ресурсної бази банку, тобто його кредитних ресурсів та кредитного потенціалу. При цьому, будучи найважливішим (за кількісної величини та за економічною сутністю) елементом загальної політики розвитку банку, вона об'єктивно взаємопов'язана з банківською кредитною політикою (через взаємозалежність величини, структури, вартості, термінів, ризиків та інших параметрів, що залучаються та розміщуються банківських ресурсів), а також з його валютною, фондовою, маркетинговою, ризиковою, конкурентною, матеріально-технічною та навіть з кадровою політикою, оскільки діяльність банку із залучення фінансових ресурсів пов'язана з названими елементами системи всієї цілісної діяльності сучасного комерційного банку [27].

Як і будь-який інший вид банківської діяльності, операції із залучення депозитів мають бути обґрунтованими, тобто проводитися на підставі чітко спланованого комплексу процесів. У зв'язку з цим, основу для операцій з залучення депозитів складає розробка та затвердження кожним комерційним банком депозитної політики.

У теорії банківської справи розуміння сутності депозитної політики кредитної організації складалося у процесі створення та розвитку банків.

Однак загального визначення депозитної політики в даний час немає. У зарубіжній літературі вказуються лише загальні питання, що висвітлюються депозитною політикою банку.

Під депозитною політикою комерційного банку розуміють сукупність: послідовно пов'язаних дій із залучення грошових коштів клієнтів у банки на умовах повернення та платності; методів та способів, які покликані ефективно управляти депозитними операціями для виконання нормативів з рівня рентабельності та ліквідності банку.

Здатність банку залучати депозити є основним критерієм визнання банку з боку інших учасників ринку, а відсутність (або неефективність) депозитної політики знижують цю здатність.

Депозитна політика є зведенням норм і правил, координуючих роботу персоналу підрозділів банку, що призводять до мінімуму ймовірності помилок та прийняття нераціональних рішень. Це документ, який розробляється кожним банком самостійно на основі стратегічного плану банку, аналізу структури, стану ресурсної бази та спираючись на перспективи її розвитку. Найчастіше депозитні операції трактують як операції банків з залучення коштів фізичних та юридичних осіб у депозити на певний термін або до запитання. Саме цей підхід формує основу розуміння сутності депозитної політики. На думку ряду авторів, доцільно розглядати поняття «депозитна політика» з обох сторін:

1) як діяльність банку, пов'язану із залученням коштів вкладників та інших суб'єктів, а також із визначенням відповідної комбінації даних джерел;

2) як дії, спрямовані на задоволення потреби банку у ліквідності шляхом активного пошуку та залучення коштів.

В цілому існує безліч дефініцій поняття, що розглядається, хоча теоретичні основи у зазначеній галузі є достатньо розробленими [29]. В табл.1.1 представимо підходи до визначення «депозитна політика банку».

Таблиця 1.1

Підходи науковців до визначення «депозитна політика банку»

Автор	Визначення
Данік Н.	«це система заходів та стратегій, спрямованих на залучення та ефективне використання коштів клієнтів» [8].
Осташ С.В.	«банківська політика щодо залучення коштів вкладників у депозити та ефективному управлінню процесом залучення» [31].
Руда О.Л.	«процес залучення тимчасово вільних коштів у різні види депозитів у комерційних банках» [37].

Джерело: узагальнено автором

Узагальнюючи трактування поняття депозитної політики банку, представлені вище, слід зазначити, що більшість авторів представляють депозитну політику банків як стратегію та тактику із залучення ресурсів та пропонують такі елементи депозитної політики банку: стратегія депозитного процесу; організація залучення ресурсної бази; контроль над реалізацією представлених елементів. Також виділяються ключові заходи, реалізація яких спрямована на підвищення ефективності депозитної політики банку: аналіз депозитного ринку; визначення цільових ринків; мінімізація витрат, пов'язаних із залученням коштів; оптимізація та підтримання належного рівня ліквідності [37].

Таким чином, можна сформулювати наступне трактування депозитної політики, яка комплексно відображатиме її функціональну сутність: депозитна політика - це стратегія та тактика комерційного банку щодо залучення коштів вкладників та інших кредиторів, які за певного рівня прибутковості та ризику формують необхідний обсяг коштів для здійснення банківської діяльності, його стійкості, а також збереження конкурентних переваг на фінансовому ринку.

Об’єктами депозитної політики є такі: залучені кошти банку; додаткові послуги банку.

Суб’єктами депозитної політики банку є такі: мегарегулятор в особі Центрального банку, клієнти; державні інститути. Останніми суб’єктами є не лише органи державної влади, що створюють умови формування коштів на

депозитах, але є і безпосередніми клієнтами банку, що розміщують кошти бюджету на вклади [10].

Комерційний банк під час розробки депозитної політики насамперед керується законодавством та певними критеріями, серед яких можна виділити:

−взаємозв'язок кредитних та депозитних операцій банку;

−диверсифікація ресурсів комерційного банку;

−сегментування депозитного портфеля;

−конкурентоспроможність нових банківських продуктів.

Таким чином, депозитна політика комерційного банку характеризується, в першу чергу, як система заходів, які спрямовані банком на залучення вільних грошових коштів фізичних та юридичних осіб на вигідній основі.

Базовими завданнями депозитної політики комерційного банку є такі: забезпечення ліквідності; формування значного обсягу ресурсів для здійснення активних операцій банку; співвідношення ціни, структури та обсягу залучених ресурсів, ефективне фондування.

Головною метою депозитної політики будь-якого банку є залучення значного обсягу грошових ресурсів, достатнього та необхідного для роботи на фінансових ринках та посилення кредитного потенціалу за умови забезпечення мінімального рівня витрат.

Слід зазначити, що на макрорівні розрізняють два типи депозитної політики: контрактивний (консервативний) та експансивний (ліберальний). Регулюючи в рамках зазначених політик грошові потоки між Центральним банком та комерційними банками, депозитна політика певним чином впливає на стан фінансово-кредитних резервів інститутів.

Перший тип реалізується під час сильної інфляції чи стагфляції, коли зростання рівня сукупних цін супроводжується суттєвим спадом обсягів сукупної пропозиції. У цій ситуації задіяно сильне державне регулювання з метою посилення депозитної дисципліни. В результаті скорочуються

банківські резерви, знижується кредитний потенціал, зростають відсоткові ставки, падають темпи інфляції. В табл.1.2 представимо принципи формування депозитної політики банку.

Таблиця 1.2

Формування депозитної політики банку

Принцип	Характеристика
Дотримання законодавства	Відповідність депозитної політики законодавчим та нормативним вимогам відповідної території
Наукова обґрунтованість	Депозитна політика базується на нових досягненнях науки і передового досвіду, з урахуванням дії економічних законів у межах конкретного банку з використанням науково обґрунтованих методик
Цілісність системи	Депозитна політика постає як підсистема загальної політики комерційного банку. Вона має первинний характер щодо політик у сфері активних операцій
Комплексність підходу	Розробка теоретичних засад, пріоритетних напрямів депозитної політики та оцінка підсумків прибутковості від розміщення депозитів з погляду стратегії розвитку банку
Єдність елементів	Усі елементи депозитної політики розглядаються не ізольовано, а у тісному взаємозв'язку та взаємозалежності
Рентабельність	Залучення коштів на умовах, що дозволяють покрити понесені витрати та отримати запланований рівень прибутку
Безпечність	Характеризує систему захисту економічних інтересів клієнтів щодо збереження банківської таємниці за їх рахунками, а також підтримка оперативної ліквідності банку

Джерело: складено автором на основі [27]

Доволі перспективним напрямом розвитку політики банку щодо депозитів є розширення різних видів депозитних рахунків клієнтів із різноманітним режимом функціонування.

Для аналізу структури депозитних операцій комерційного банку розглядають показники, що характеризують залучення ресурсів, та ефективність функціонування самого банку, а саме:

−структура ресурсної бази банку;

− питома вага міжбанківських кредитів у ресурсій базі;

− співвідношення залучених та власних ресурсів банку:

− ступінь залежності комерційного банку від різноманітних секторів депозитного ринку.

Організація залучення депозитів передбачає, що у депозитній політиці відображаються організаційні моменти, такі як:

- категорії вкладників (фізичні та/або юридичні особи);

- види депозитів (класифікуються за термінами, по валюті та іншим характеристикам);

- порядок формування депозитного відсотка – відсотка, що виплачується вкладникам;

- нормативні акти, що регулюють проведення депозитних операцій;

- категорії структурних підрозділів, які здійснюють депозитні операції;

- безпосередній механізм здійснення депозитних операцій або вказівка на те, які документи його регулюють та інше.

Залежно від схильності банку до ризику виділяють такі типи депозитної політики (рис.1.1) [9]:

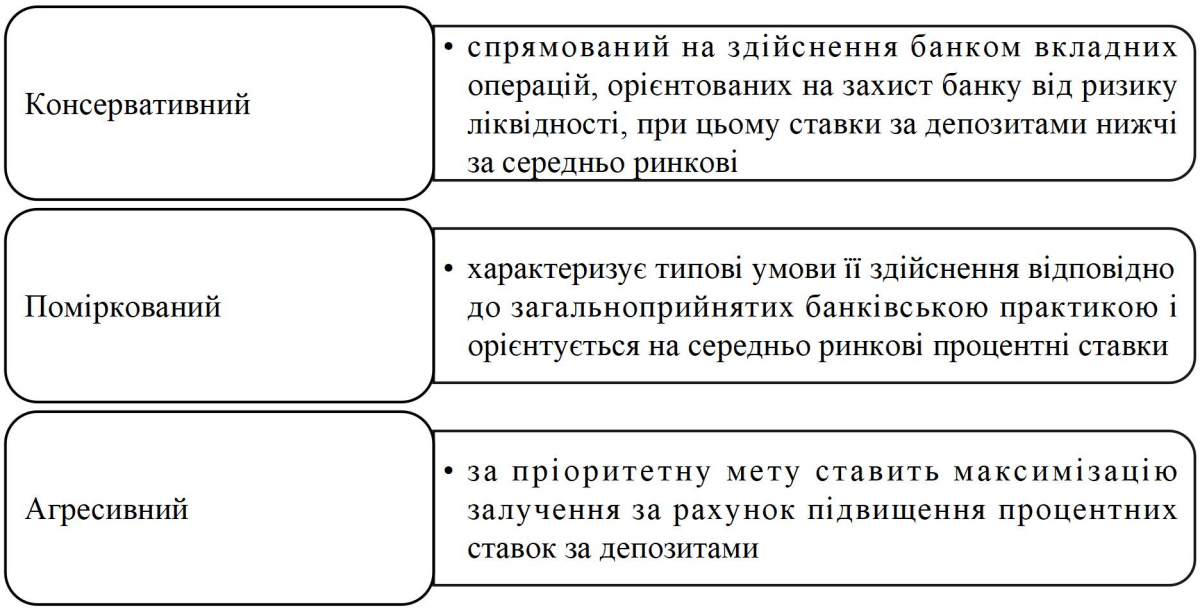

Рис.1.1. Типи депозитної політики залежно від схильності банку до ризику

Джерело: складено автором на основі [9]

Депозитна політика має відповідати таким вимогам: економічна доцільність; конкурентоспроможність; внутрішня несуперечність.

Під механізмом формування депозитної політики розуміють послідовність етапів, які спрямовані на досягнення основних завдань, поставлені банком у формуванні ресурсної бази. При цьому кожен етап пов'язан один з одним (рис.1.2).

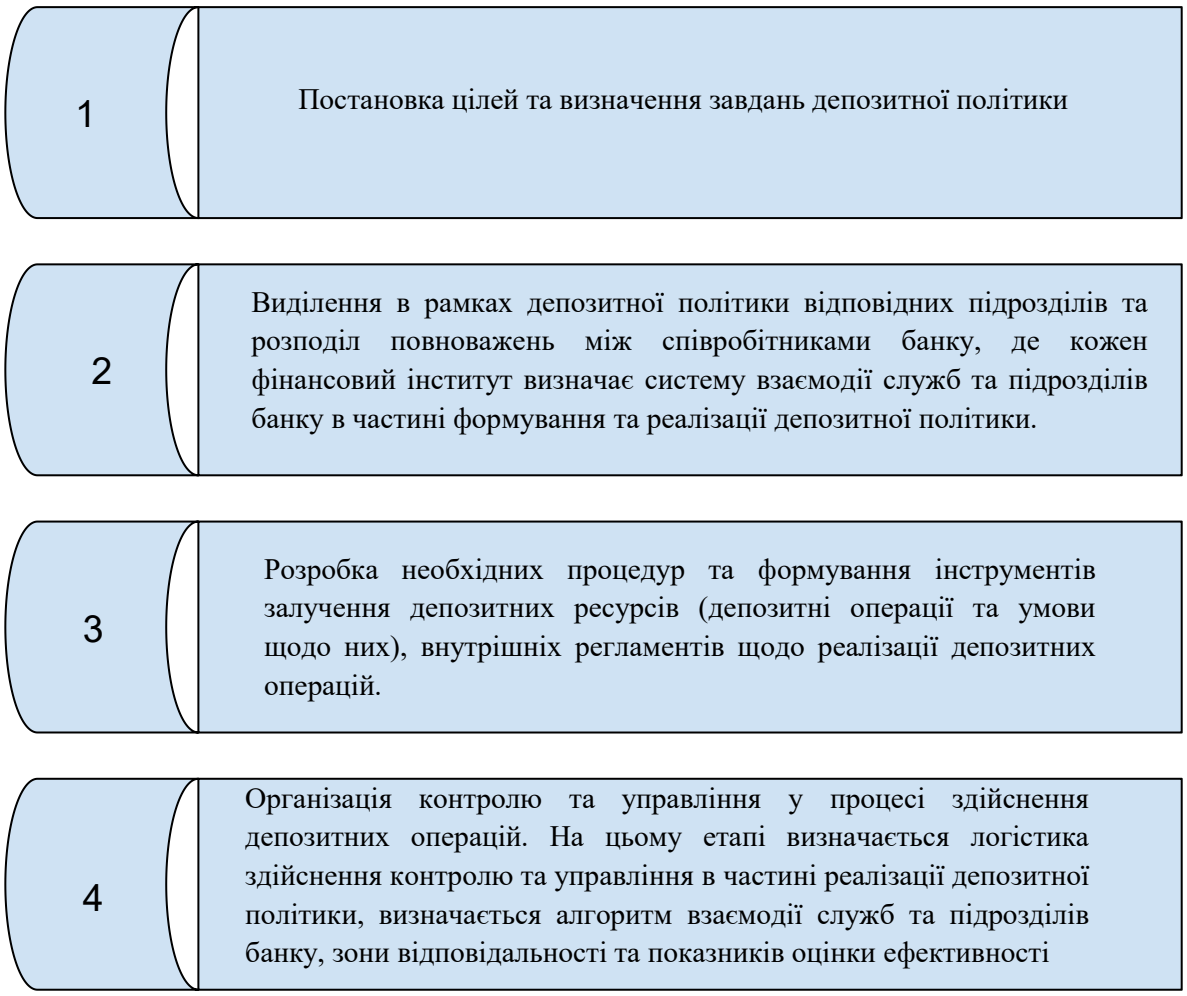

Рис.1.2 Етапи формування депозитної політики комерційного банку

Джерело: складено автором на основі [25]

Основними напрямами депозитної політики комерційного банку є такі:

- маркетинговий аналіз депозитного ринку;

- визначення цільових ринків для мінімізації депозитного ризику;

- прагнення до зменшення витрат у процесі залучення коштів; підтримка ліквідності банку та підвищення його стійкості.

Розробляючи депозитну політику комеційні банки керуються певним набором критеріїв та оптимізації. Найбільш багатофакторним завданням є при цьому саме її оптимізація, в основі якої враховуються інтереси економіки країни в цілому, комерційного банку, клієнта та персоналу банку. Саме тому під час формування депозитної політики варто враховувати всі фактори, які впливають на її ефективність.

1.2.Фактори впливу на формування депозитної політики банку

Депозитні операції є основою всіх пасивних операцій банківських організацій, саме на їх основі формується ключова частина ресурсів кредитної організації. Формування депозитної бази відбувається під впливом низку певних факторів, які мають бути обов'язково враховані комерційними банками для формування власної депозитної політики. Крім того, що сукупність різних факторів може впливати на структуру та обсяг ресурсів, що залучаються ними, часто вони неоднозначно впливають на результати діяльності кредитної організації загалом.

Дані фактори тісно взаємопов'язані і нерідко різноспрямовано впливають на результати діяльності комерційного банку. При цьому необхідно враховувати, що негативний вплив одних факторів може знизити позитивний вплив інших. У такому разі перевагу матимуть ті банки, які завдяки своєму потенціалу зможуть пом'якшити негативний вплив цих факторів. Виходячи з цього, у процесі формування ресурсної бази кожен комерційний банк має враховувати низку факторів, що впливають на формування депозитної політики банку та визначальних особливостей депозитної політики комерційних банків на регіональному рівні.

У зв'язку з цим у сучасних умовах формування депозитної бази з використанням різних інструментів та джерел залучення коштів є можливим

лише за комплексної оцінки впливу різних чинників на депозитну політику комерційного банку.

Усі чинники, які безпосередньо впливають на формування депозитної політики банківської організації, можна поділити на дві великі групи :

1) екзогенні, або іншими словами, зовнішні - це ті фактори, що впливають на всі банківські організації.

2) ендогенні, або іншими словами, внутрішні – це ті фактори, що впливають на роботу конкретного банку.

Макрофактори відбивають, те, як впливає економічна, політична і правова ситуація у країні на процес формування ресурсної бази комерційними банками продукту, рівень інфляції, обсяг імпортно-експортних операцій держави, валютний курс, рівень доходів та витрат населення [27].

Політична ситуація істотно впливає на розвиток інвестиційного клімату в країні, як наслідок вона безпосередньо впливає на діяльність комерційних банків у частині залучення необхідних ресурсів. Важливим чинником, особливо актуальним нині, є мінливість національної економіки.

Істотним чинником у формуванні депозитної політики є специфіка регіону, в якому географічно розташовується кредитна організація. Під специфікою регіону більшою мірою розуміється соціально-економічна складова, до неї належать рівень життя населення, діяльність органів місцевого самоврядування, промисловий та науковий потенціал регіону, фінансова грамотність населення, інформаційна відкритість тощо.

Мікрофактори, так як і макрофактори, впливають на всю банківську сферу країни, але вже з вужчої точки зору. До них відносяться міжбанківська конкуренція, система страхування вкладів фізичних осіб, нормативне регулювання банківської діяльності [9].

Чинник міжбанківської конкуренції у частині формування ресурсної бази банку грає важливу роль. Під час розробки депозитної політики кредитної організації необхідно обов'язкове вивчення ринку банківських вкладів та умов, які пропонують конкуренти. Насамперед це, звичайно,

процентна ставка та лінійка депозитів, далі йдуть зручність обслуговування (кількість офісів, можливість дистанційного обслуговування), клієнтоорієнтованість та компетентність персоналу, стимулюючі умови (подарунки, лотереї, сертифікати для вкладників).

Як і на будь-яку політику суб'єктів господарювання, на депозитну політику комерційних банків впливають зовнішні та внутрішні фактори. Саме від них залежить розвиток депозитної політики. До зовнішних факторів відносяться ті, які не можуть врегульовуватися банком, тому завдання банку прогнозувати їх та підлаштовуватися під них.

До внутрішніх факторів відносять ті, які виникають всередині банку і їх можна р\егулювати з метою попередження та мінімізації їх негативного впливу на ефективність функціонування банку та на економічні інтереси власників депозитних ресурсів (рис. 1.3).

Для того, щоб ефективно проводити депозитну політику банку необхідно розробити певний стратегічний план, основним завданням якого є планування депозитних послуг та визначення граничних розмірів дапозитної бази.

Варто визначити місце депозитів у ресурсній базі банку та засоби реалізації ресурсного потенціалу банків, пріоритетів депозитної діяльності[9].

Розробляючи стратегії банку на ринку депозитів потрібно враховувати наступні принципи, такі як зростання прибутку, формування стійкої ресурсної бази та нормативу ліквідності: формування гнучної асортиментної та цільової політики та адаптація до певних параметрів збуту під вимоги клієнтів.

Варто визначити, що банківський прибуток формується ще на етапі реалізації депозитної стратегії комерційного банку. Таким чином, виявлено, що депозитна діяльність банків насамперед пов'язана із забезпеченням стабільної ресурсної базина вигідних для банків умовах та захисту інтересів вкладників та кредиторів [9, 10].

Депозитна політика дозволяє вирішувати проблеми, що виникають у депозитній діяльності комерційного банку:

- проблема збереження вкладів (у депозитній політиці відображаються

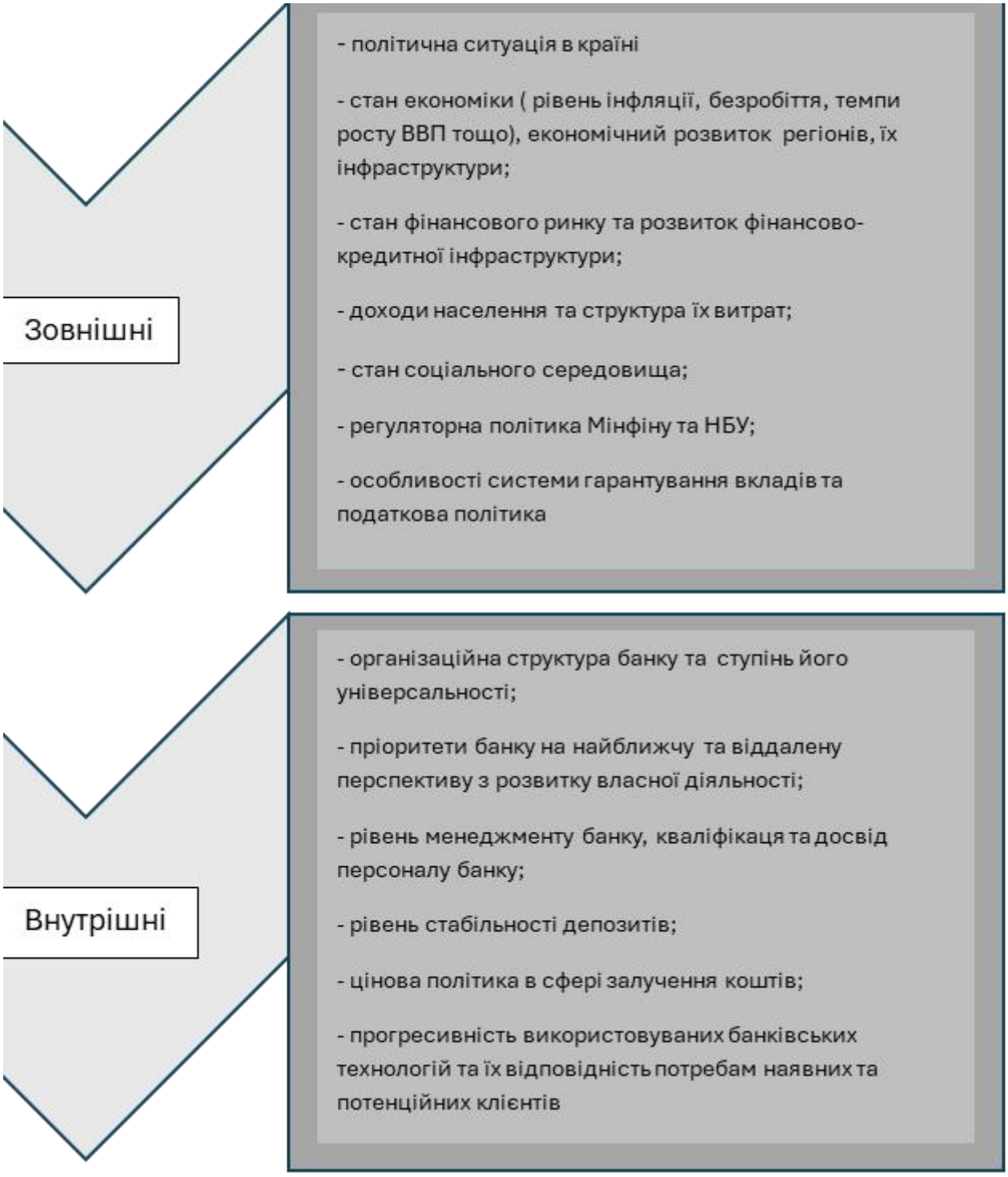

Рис.1.3. Чинники впливу на депозитну політику банків

Джерело: складено автором на основі [27]

норми, використовувані банком для збереження вкладів, зокрема, участь у системі страхування вкладів, формування обов'язкових резервів за зобов'язаннями перед фізичними та юридичними особами, а також можливість формування додаткових резервів щодо залученим вкладам);

- проблема обмеженості джерел формування ресурсної бази (депозитна політика визначає ті джерела залучення коштів у ресурсну базу, які найбільш доступні та найбільш вигідні для банку з точки зору вартості);

- проблема конкуренції на ринку залучення депозитів (наявність продуманої депозитної політики дозволяє банку планувати діяльність так, щоб вона була конкурентоспроможною щодо інших учасників ринку) [8].

Розробляючи депозитну політику основним є ефективне формування необхідних інструментів для її реалізації, які враховують сучасний етап розвитку фінансового ринку та переваги споживачів.

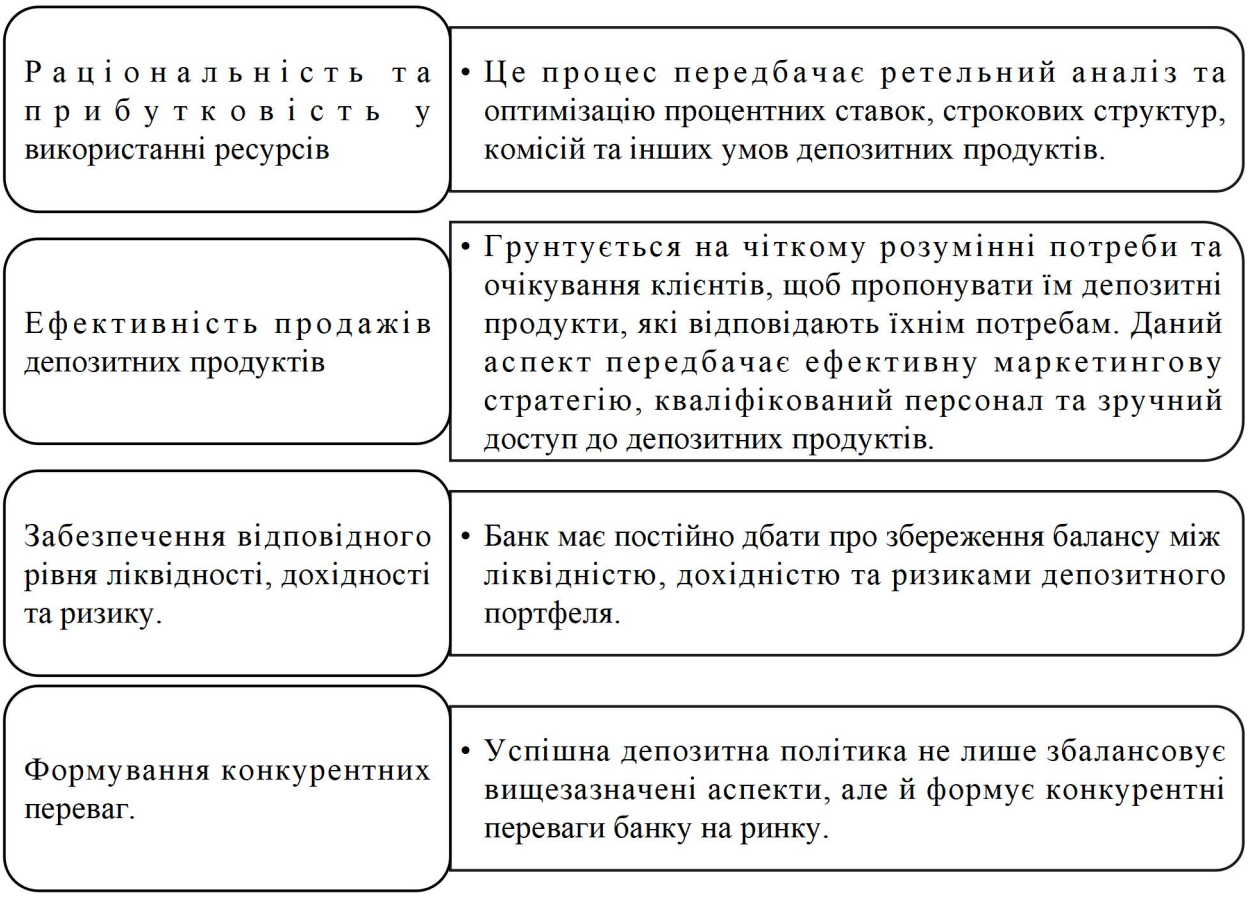

Рис.1.4 .Ключові аспекти ефективності депозитної політики комерційного банку

Джерело: складено автором на основі [25]

Спочатку комерційний банк розробляє депозитну політику для проникнення ринку депозитних операцій, потім, у процесі діяльності політику розвитку та диверсифікації.

Депозитна політика банку вважається дійсно ефективною, якщо вона досягає балансу між трьома ключовими аспектами [25]:

Таким чином, на основі аналізу та систематизації інформації щодо змісту, структури, принципів та факторів депозитної політики, можна зробити такі висновки:

Розроблена в банку депозитна політика впливає на формування ресурсної бази щодо залучених депозитів, необхідної для проведення активних банківських операцій. Іншими словами, депозитна політика прямо впливає на отримання банком доходів, оскільки від обсягу ресурсної бази залежить можливість проведення дохідних операцій, зокрема кредитних операцій. Таким чином, можна сказати, що депозитна політика виконує забезпечувальну функцію у банківській діяльності.

За рахунок депозитної політики банк може регулювати не лише обсяг залучених депозитів, а й їхній склад, тобто диверсифікувати ресурсну базу за рахунок використання різних джерел депозитів. Це знижує ризики банку, пов'язані з втратою одного з джерел залучення ресурсів. Таким чином, при втраті одного джерела банк може вдатися до використання іншого джерела ресурсної бази. Це також дозволяє проводити різні за видами, термінами та сумами активні операції. Депозитна політика регулює ефективність залучення депозитів. Зокрема, через норми депозитної політики банк може регулювати зміну вартість депозитного портфеля, від якої безпосередньо залежить розмір процентних витрат банку та рівень прибутковості його кредитних операцій.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ ОЩАДБАНКУ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

2.1. Характеристика ресурсної бази банку АТ «Ощадбанк»

АТ «Ощадбанк» є державним банком, який утворено розпорядженням Президента України 20 травня 1999 р. Ощадбанк займає друге місце серед банків України за розміром активів та перше місце за обсягом чистого кредитного портфеля. Крім того, він є одним з найбільших банків в Україні за пасивами як в корпоративному секторі, так і в роздрібному секторі.

Ощадбанк має найбільшу кількість відділень серед банків України та значну за розмірами інфраструктури карткового бізнесу (кількість банкоматів та платіжних терміналів).

Ощадбанк являється універсальним банком, який має у своєму переліку операцій велику кількість напрямів для роздрібного бізнесу, корпоративних клієнтів.

Місія Ощадбанку – змінюватись та ініціювати позитивні зміни в країні, бути банком першого вибору, емоційно близьким кожному українцю.

Загальні відомості про банк представлені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Загальні відомості АТ «Ощадбанк»

Юридична назва	**Акціонерне товариство «Державний ощадний банк України»**
Акціонер банку	держава
E-mail	contact-centre@oschadbank.ua
Головний офіс	01001, Україна, м. Київ, вул. Госпітальна, 12-Г
ЄДРПОУ	00032129
Статутний капітал	49472840000 грн.

Джерело: складено автором на основі даних банку

Функції з управління корпоративними правами держави у Банку здійснює Кабінет Міністрів України.

Кабінет Міністрів України виконує також функції вищого органу Банку На рис. 2.1. представлено організаційну структуру АТ «Ощадбанк».

Рис.2.1.Організаційна структура управління АТ «Ощадбанк»

Джерело: складено автором на основі даних банку

Основною діяльністю банку є ведення банківських рахунків та залучення депозитів юридичних та фізичних осіб, надання кредитів,

здійснення платежів, торгівля цінними паперами та здійснення операцій з іноземними валютами.

Кількість відділень АТ «Ощадбанк» має тенденцію до зменшення. Представимо динаміку кількості відділень на рис.2.2.

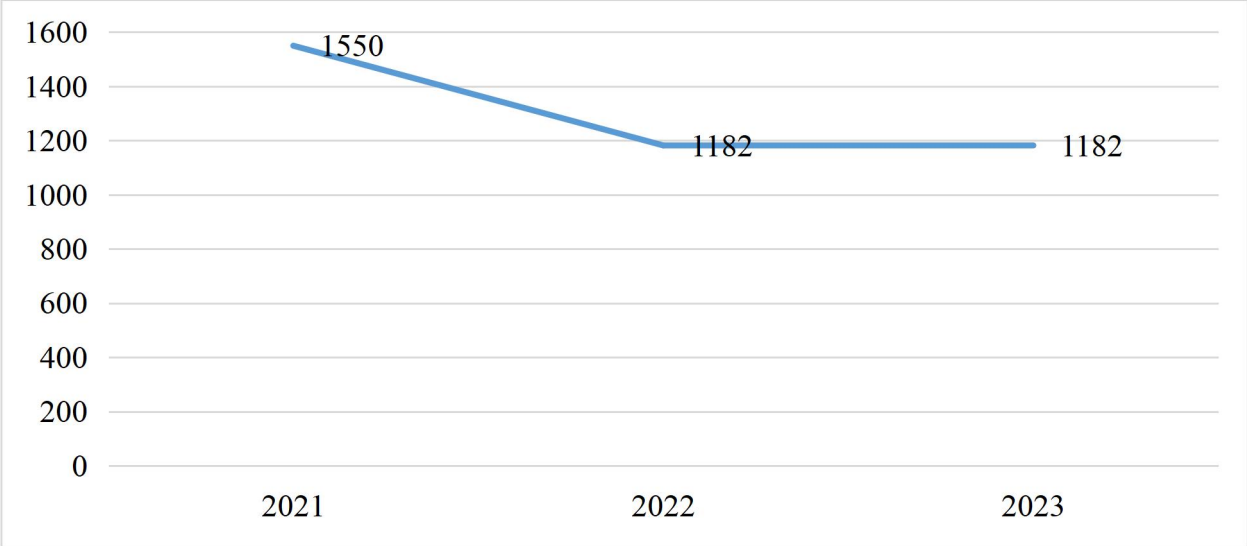

Рис.2.2. Динаміка кількості відділень АТ «Ощадбанк» за 2021-2023 роки

Джерело: складено автором на основі даних банку

Таким чином, кількість відділень АТ «Ощадбанк» зменшилась у 2022 році на 368 відділень, а у 2023 році залишилася незмінною. Вищезазначене обумовлене війною в країні та окупацією частини території України.

Ресурси банку є основою його діяльності.

В табл.2.2 представимо динаміку ресурсів АТ «Ощадбанк» за 2021-2023 роки.

Таблиця 2.2

Динаміка ресурсів АТ «Ощадбанк» за 2021-2023 роки, тис.грн

Показники	**2021**	**2022**	**2023**	**Абсолютне відхилення**	
				2022/2021	**2023/2022**
Власний капітал	21887537	22164277	28708868	276740	6544591
Зобов'язання	213083897	247024912	317765085	33941015	70740173
Активи	234971434	269189189	346473953	34217755	77284764

Джерело: складено автором на основі даних банку

Дані табл.2.2 свідчать, що власний капітал банку у 2022 році збільшився на 276740 тис.грн. порівняно з 2021 роком, у 2023 році він збільшився на 6544591 тис.грн. Зобов'язання зросли на 33941015 тис.грн. у 2022 році, також у 2023 році, збільшилися на 70740173 тис.грн. Активи банку зросли у 2022 році порівняно з 2021 роком на 34217755 тис.грн., а у 2023 році - ще на 77284764 тис.грн.

На рис.2.3 представимо структуру ресурсів АТ «Ощадбанк» у 2021-2023 роках.

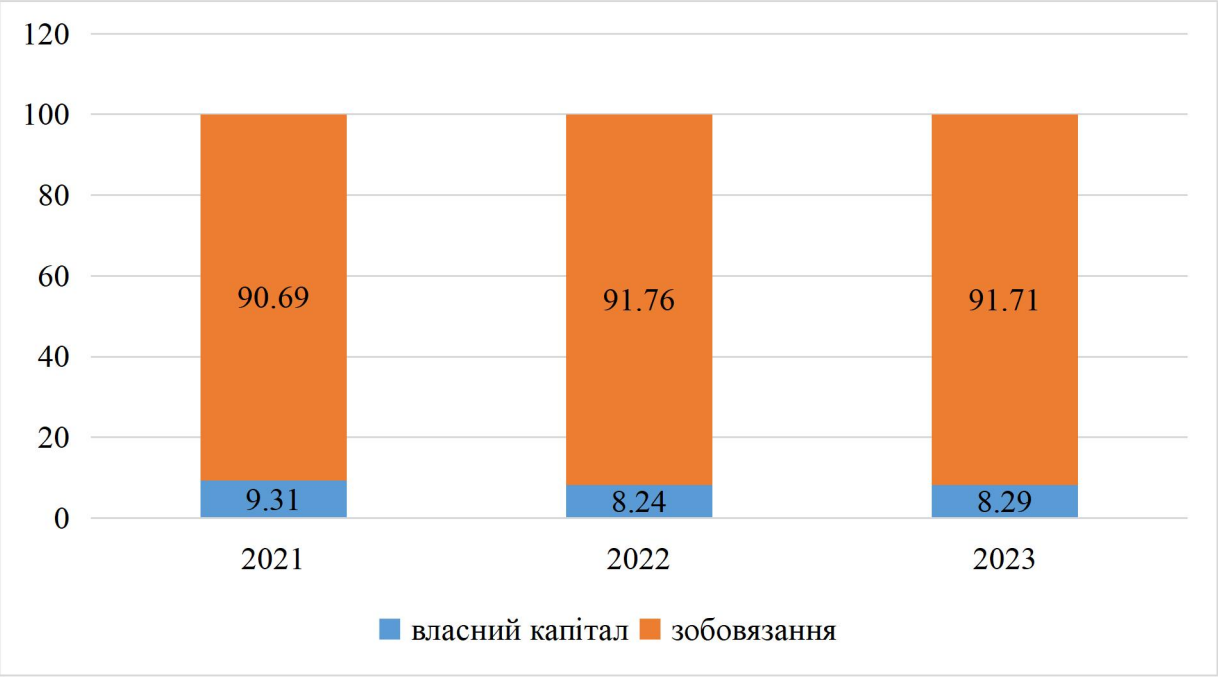

Рис.2.3. Структура ресурсної бази АТ «Ощадбанк» у 2021-2032 роках, %

Джерело: складено автором на основі даних банку

Отже, більше 90 % ресурсної базу банку за досліджуваний період складали зобов'язання, що є типовим для комерційного банку.

В табл.2.3 проведемо аналіз складу власного капіталу АТ «Ощадбанк».

Дані табл.2.3 свідчать, що резерв переоцінки будівель зменшився у 2022 році на 91022 тис.грн., а у 2023 році, навпаки, збільшився на 511900 тис.грн.

Резерв переоцінки за фінансовими активами у 2022 році зменшився на 85195 тис.грн., а у 2023 році - ще на 51164 тис.грн.

Таблиця 2.3

Аналіз складу власного капіталу АТ «Ощадбанк»

за 2021 – 2023 роки, тис.грн

Показники	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення	
				2022/2021	2023/2022
Акціонерний капітал	49 724 980	49 724 980	49 724 980	0	0
Резерв переоцінки будівель	1 564 504	1 473 482	1 985 382	-91 022	511 900
Резерв переоцінки за фінансовими активами	146 089	60 894	9 730	-85 195	-51 164
Резерв переоцінки інвестицій	544 219	684 601	880 862	140 382	196 261
Кумулятивна сума курсових різниць	1 469	2 537	2 701	1 068	164
Непокритий збиток	30 106 919	29 777 746	23 891 423	-329 173	-5 886 323
Неконтрольована частка участі	13 195	12 783	12 276	-412	-507
Усього власного капіталу	21 887 537	22 164 277	28 708 868	276 740	6 544 591

Джерело: складено автором на основі даних банку [33]

Резерв переоціни інвестицій збільшився на 140382 тис.грн. у 2022 році, а у 2023 році - ще на 196261 тис.грн.

Непокритий збиток зменшився у 2022 році на 329173 тис.грн., а у 2023 році - ще на 5886323 тис.грн. Загальна вартість власного капіталу зросла у 2022 році на 276740 тис.грн., а у 2023 році - ще на 6544591 тис.грн.

В табл.2.4 представимо аналіз складу зобов'язань АТ «Ощадбанк» за 2021 – 2023 роки.

Дані табл.2.4 свідчать, що кошти банків у 2022 році зменшилися на 7064957 тис.грн., а у 2023 році - ще на 176963 тис.грн. Рахунки клієнтів збільшилися на 42487670 тис.грн. у 2022 році, а у 2023 році - ще на 69003701

тис.грн. Забезпечення зросло на 350870 тис.грн. у 2022 році, а у 2023 році зменшилось на 240476 тис.грн. Інші фінансові зобов'язання зросли у 2022 році на 72 466 тис.грн., також у 2023 році зросли на 1702 тис.грн. Інші нефінансові зобов'язання зросли у 2022 році на 409703 тис.грн., а у 2023 році - ще на 160879 тис.грн.

Таблиця 2.4

Аналіз складу зобов'язань АТ «Ощадбанк» за 2021 – 2023 роки, тис.грн.

Показники	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення	
				2022/2021	2023/2022
Кошти банків	7 608 283	543 326	366 363	-7 064 957	-176 963
Рахунки клієнтів	191 452 639	233 940 309	302 944 010	42 487 670	69003 701
Забезпечення	829 107	1 179 977	939 501	350 870	-240476
Інші фінансові зобов'язання	534 499	606 965	608 667	72 466	1 702
Інші нефінансові зобов'язання	880 297	1 290 000	1 450 879	409 703	160 879
Кредиторська заборгованість за податком на прибуток	0	49	2 953 486	49	2 953 437
Інші запозичені кошти	2 818 312	2 676 153	5 361 909	-142 159	2 685 756
Випущені єврооблігації	7 908 096	6 041 534	2 935 584	-1866562	-3 105 950
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	173 704	97 833	0	-75871	-97 833
Субординований борг	878 960	716 442	250 816	-162 518	-465 626
Усього	213 083 897	247 092 539	317 811 215	34 008 642	70 718676

Джерело: складено автором на основі даних банку [33]

Інші запозичені кошти зменшились у 2022 році на 142159 тис.грн., а у 2023 році навпаки - зросли на 2685756 тис.грн. Випущені облігації зменшилася на 1866562 тис.грн. у 2022 році, а у 2023 році ще більше зменшилися на 3105950 тис.грн. Субординований борг зменшився у 2022 році на 162518 тис.грн., а у 2023 році - ще на 465626 тис.грн.

Отже, ресурсна база банку представлена переважно зобов'язаннями, які мали тенденцію до збільшення, навіть у військовий час. У зв'язку з повномасштабним вторгненням та початком воєнних дій з боку російської федерації в лютому 2022 року стратегічні виклики та завдання банку були переглянуті. Із запровадженням на всій території України воєнного стану виникли наступні непередбачувані обставини (рис.2.4):

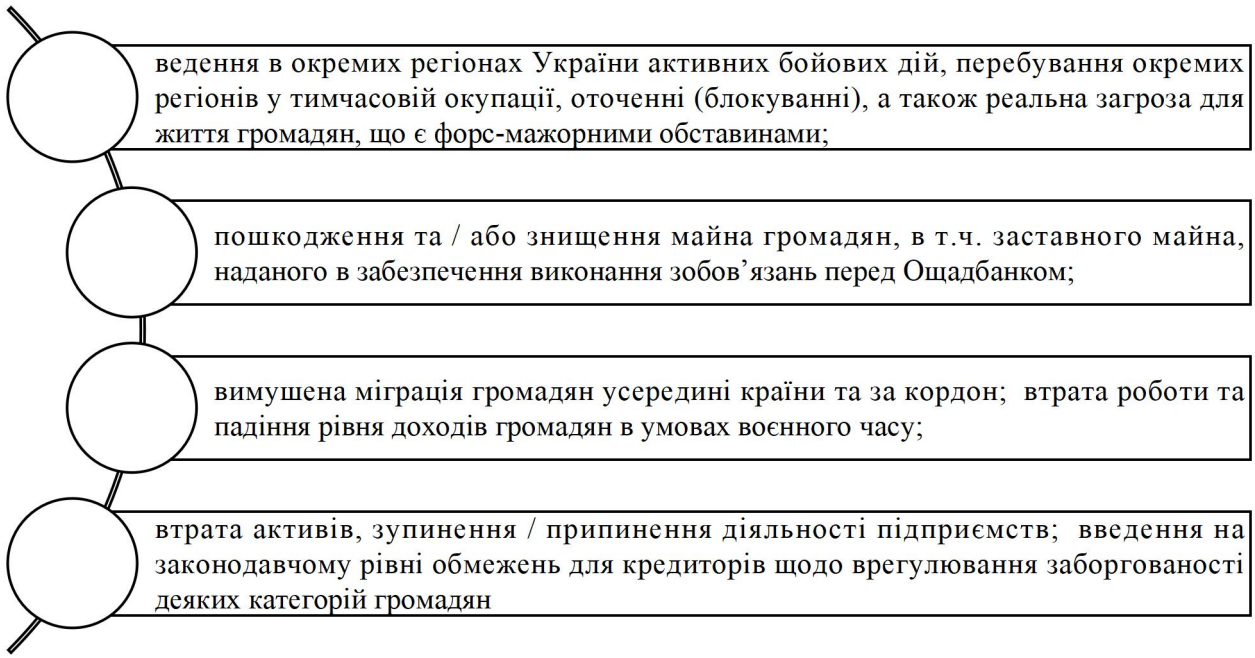

Рис.2.4. Непередбачувані обставини в діяльності АТ «Ощадбанк»

Джерело: складено автором на основі даних банку

Незважаючи на вищезазначені обставини АТ «Ощадбанк» розуміючи свою роль в економіці країни, постійно розробляє заходи спрямовані на підтримку своєї діяльності.

2.2.Аналіз та оцінка ефективності депозитної політики банку в умовах воєнного стану

В українській та зарубіжній практиці здійснення банківської діяльності основним складовим елементом ресурсної бази комерційного банку є депозитний портфель. Від ефективності управління депозитним

портфелем у багато в чому залежать найважливіші показники діяльності кредитної організації – рентабельність та ліквідність.

В табл.2.5 представимо аналіз депозитного портфеля банку за досліджуваний період.

Таблиця 2.5

Аналіз депозитного портфеля АТ «Ощадбанк» за 2021-2023 роки, млн.грн

Показники	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення	
				2022/2021	2023/2022
Строкові депозити, в т.ч.:	77 581	81 436	101 936	3 855	20 500
Залишки на строкових депозитах від клієнтів	75 334	78 929 45	99 372	3 595	20 443
Залишки на інших депозитах від клієнтів	2 247	2 507	2 564	260	57
Рахунки до запитання в т.ч.:	113 872	152 504	201 008	38 632	48 504
Залишки на поточних рахунках від клієнтів	113 666	150 678	198 755	37 012	48 077
Залишки на депозитах до запитання від клієнтів	206	1 827	2 253	1 621	426
Кошти банків, в т.ч.:	7 608	543	336	-7 065	-207
Кореспондентські рахунки інших банків	359	543	336	184	-207
Кредити, отримані від Національного банку України	7 248	0	0	-7 248	0
Зобов’язання перед іншими банками	1	0	0	-1	0

Джерело: складено автором на основі даних банку

Дані табл.2.5 свідчать, що строкові депозити зросли у 2022 році на 3855 млн.грн., а у 2023 році - ще на 20500 млн.грн. Депозити до запитання зросли у 2022 році на 38632 тис.грн., а у 2023 році - ще на 48504 тис.грн. Кошти банків зменшилися у 2022 році на 7065 тис.грн. порівняно з 2021 роком, а у 2023 році - ще на 207 тис.грн.

Кореспондентські рахунки інших банків зросли у 2022 році на 184 тис.грн., а у 2023 році порівняно з 2022 роком, навпаки, зменшились на 207 тис.грн. Кредити, отримані від Національного банку України мали місце лише у 2021 році.

Портфель строкових депозитів на 84% складається з коштів фізичних осіб, на 8% – з коштів клієнтів ММСБ та на 8% – з коштів клієнтів корпоративного бізнесу (рис.2.5).

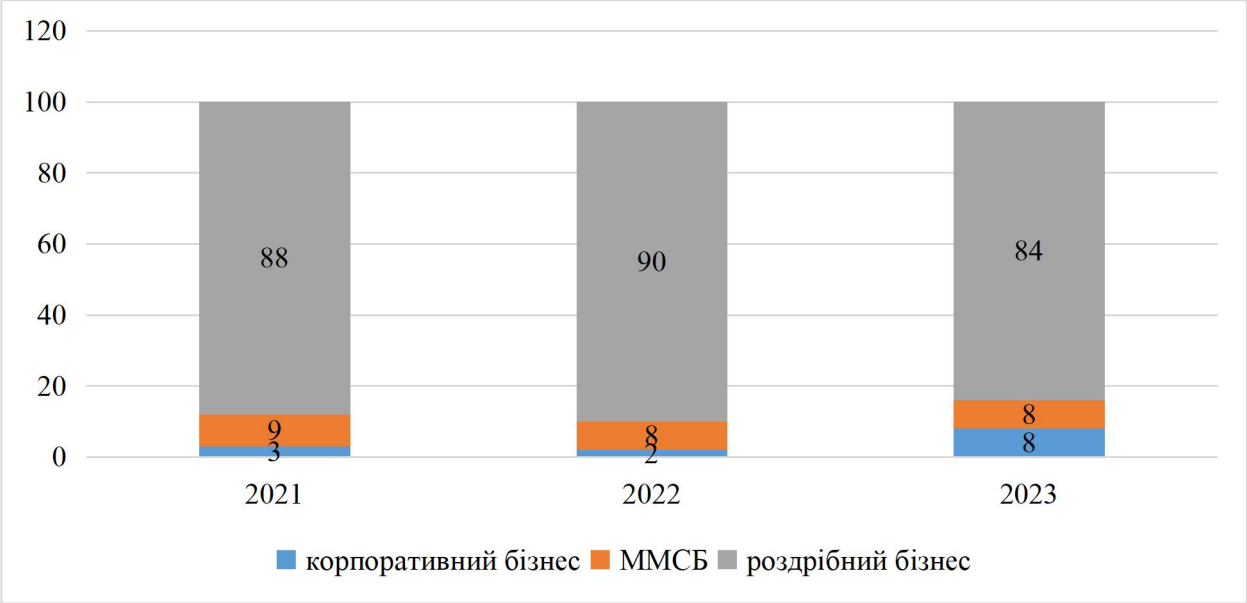

Рис.2.5. Структура строкових депозитів АТ «Ощадбанк» за 2021-2023 роки, %

Джерело: складено автором на основі даних банку

Таблиця 2.6

Процентні ставки за депозитами в АТ «Ощадбанк»

Строк депозиту	Гривня	Долар США	Євро
3 місяці + 5 днів	11%	0,05%	0,01%
6 місяців	11,5%	0,20%	0,05%
12 місяців	12,5%	0,30%	0,10%
24 місяців	11,5%	0,60%	0,40%
36 місяців	11,5%	0,70%	0,50%

Джерело: складено автором на основі даних банку

Отже найбільший відсоток має гривневий депозит строком на 12 місяців (12,5 %), в доларах - на 36 місяців (0,7 %), в євро - на 36 місяців

(0,5 %). На рис.2.6 представимо структуру депозитів за секторами економіки у 2023 році.

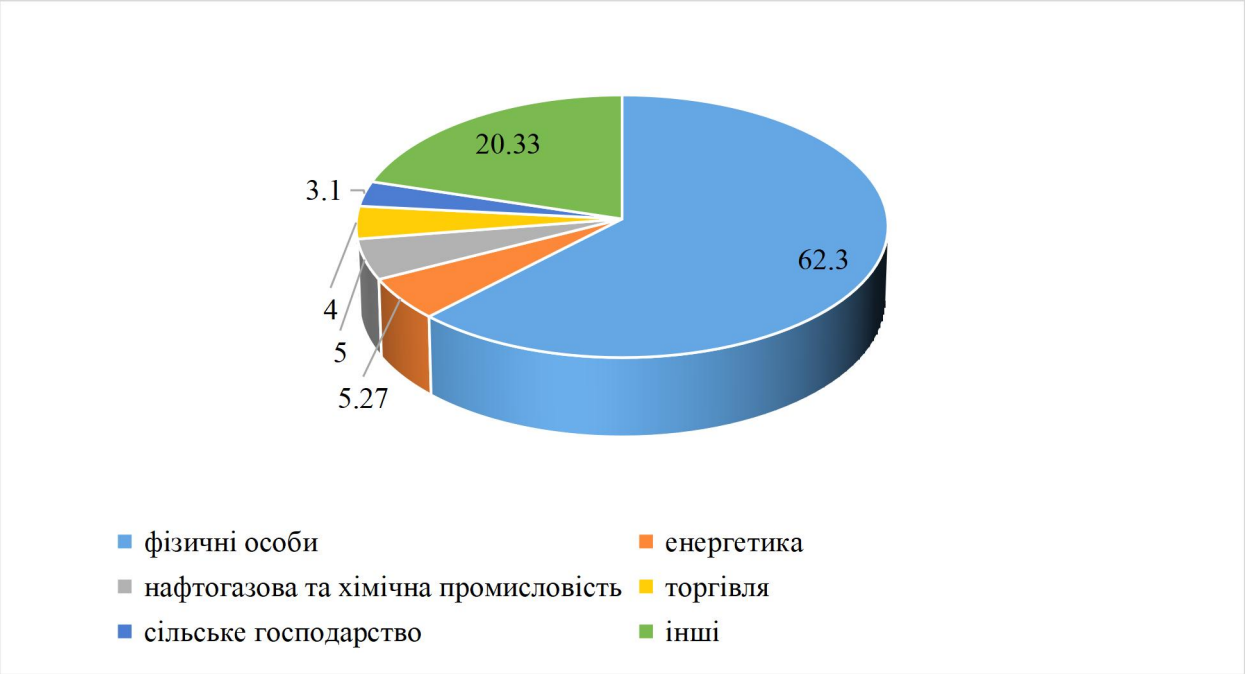

Рис.2.6. Структура депозитів АТ «Ощадбанк» у 2023 році за секторами, %

Джерело: складено автором на основі даних банку

Отже, найбільшими вкладниками банку є фізичні особи, енергетика, нафтогазова та хімічна промисловість, сільське господарство, торгівля. Ефективність депозитної політики банку відображається в його економічних показниках, динаміку яких представимо в табл.2.7.

Таблиця 2.7

Аналіз фінансового стану АТ «Ощадбанк» за 2021-2023 роки

Показники	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення	
				2022/2021	2023/2022
Норматив достатності регулятивного капіталу (Н2), %	19,00	15,48	14,48	-3,52	-1,00
Норматив достатності основного капіталу (Н3), %	13,14	11,83	10,52	1,31	-1,31
Регулятивний капітал (Н1), млн.грн.	18132,4	18017,4	19427,4	-115,0	1410,0
Коефіцієнт покриття ліквідністю всіма валютами, %	360,03	257,98	312,43	-102,05	54,45

Продовження табл.2.7

Показники	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення	
				2022/2021	2023/2022
Коефіцієнт чистого стабільного фінансування, %	-	180,20	177,39	-	-2,81
Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7), %	22,32	22,41	18,45	0,09	-3,96

Джерело: складено автором на основі даних банку

Отже, всі показники фінансового стану АТ «Ощадбанк» за досліджуваний період показують виконання нормативів та характеризують стійке фінансове положення банку, незважаючи на війну в країні. Незважаючи на досить позитивні тенденції у формуванні ресурсної бази АТ «Ощадбанк» можемо виділити основні проблеми формування депозитного портфелю (рис.2.7).

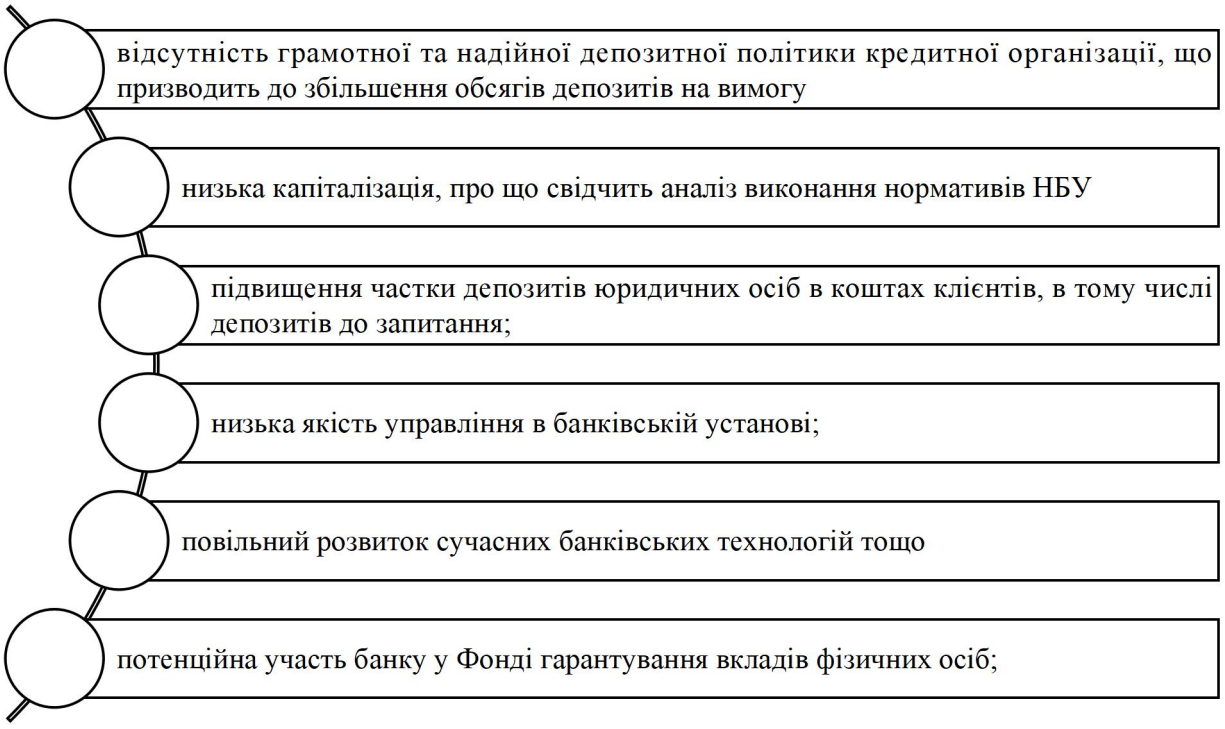

Рис.2.7. Проблеми формування депозитного портфелю АТ «Ощадбанк»

Джерело: складено автором на основі даних банку

Вищенаведені проблеми вплинули на формування депозитного портфелю АТ «Ощадбанк».

Збільшення рентабельності, підтримка ліквідності – актуальні завдання, яким приділяють особливу увагу менеджери АТ «Ощадбанк». Вирішенню цих проблем присвячено багато програм банків, але основна увага в них приділяється управлінню активними операціями. Незважаючи на те, що ці операції розглядаються в сукупності з пасивними, недостатньо уваги, наш погляд, приділяється управлінню важливою складовою ресурсної бази АТ «Ощадбанк» – депозитний портфель.

Існуючі підходи до його формування, застосовувані методи та інструменти не забезпечують значного підвищення стійкості депозитів, що не дають відповіді на ряд актуальних питань, що постають перед комерційними банками при управлінні депозитними ресурсами, а тому вимагають подальшого опрацювання та вдосконалення.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ ОЩАДБАНКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Депозити населення мають велике значення у ресурсній базі будь-якого комерційного банку, тому, здійснення грамотної депозитної політики банком сприяє вилученню прибутку та його загального розвитку, що є основною метою комерційного банку. Як правило, у частині пасивних операцій вибір банку зазвичай обмежений певною групою клієнтів, до якої він прив'язаний набагато сильніше, ніж до позичальників.

Для зміцнення ресурсної бази будь-якому комерційному банку варто вдосконавлювати свою депозитну політику, яка має бути спрямована на [32]:

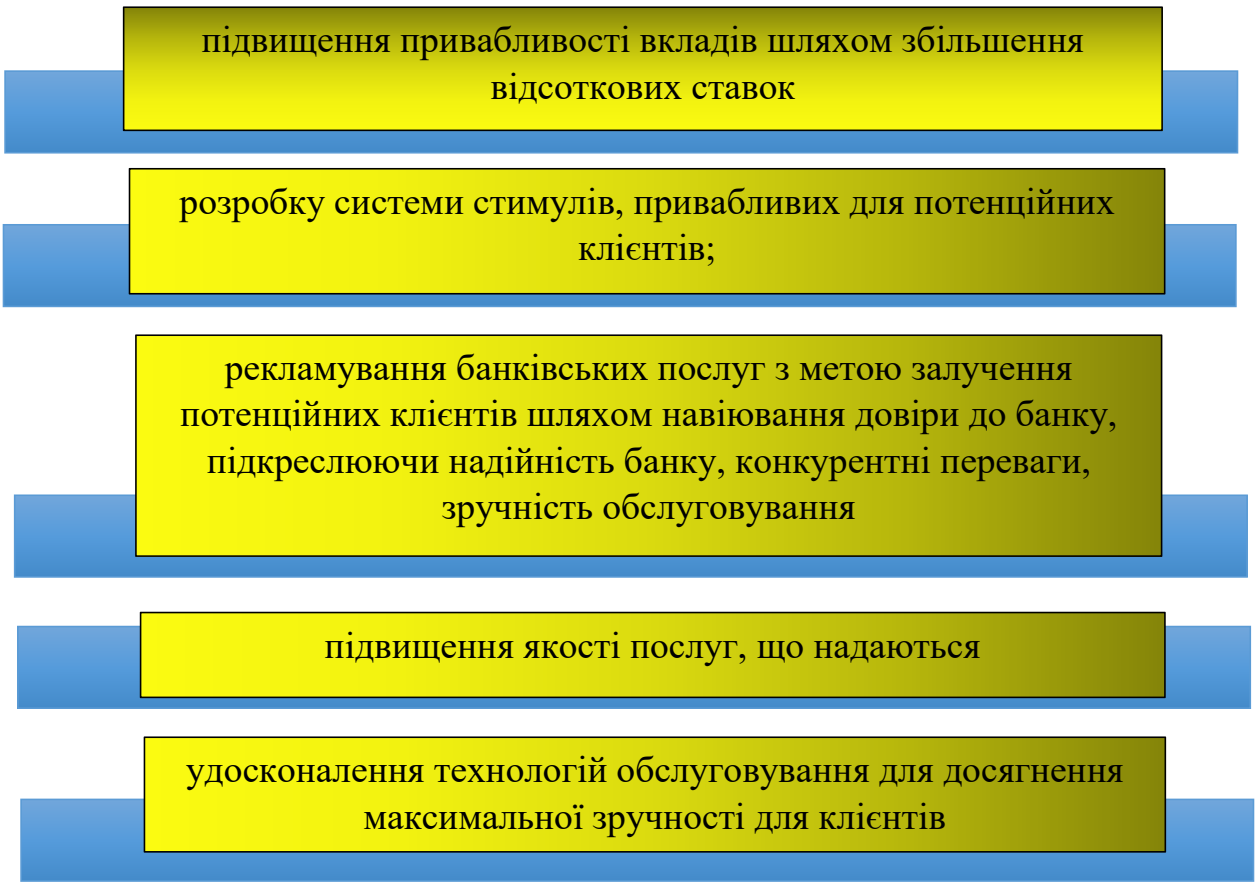

Рис.3.1 Напрями депозитної політики для зміцнення ресурсної бази

Джерело: складено автором на основі [32]

Варто зазначити, що удосконалена система управління депозитним портфелем банку має бути переглянута з урахуванням нових викликів, в тому числі включати основні ризики (рис.3.2):

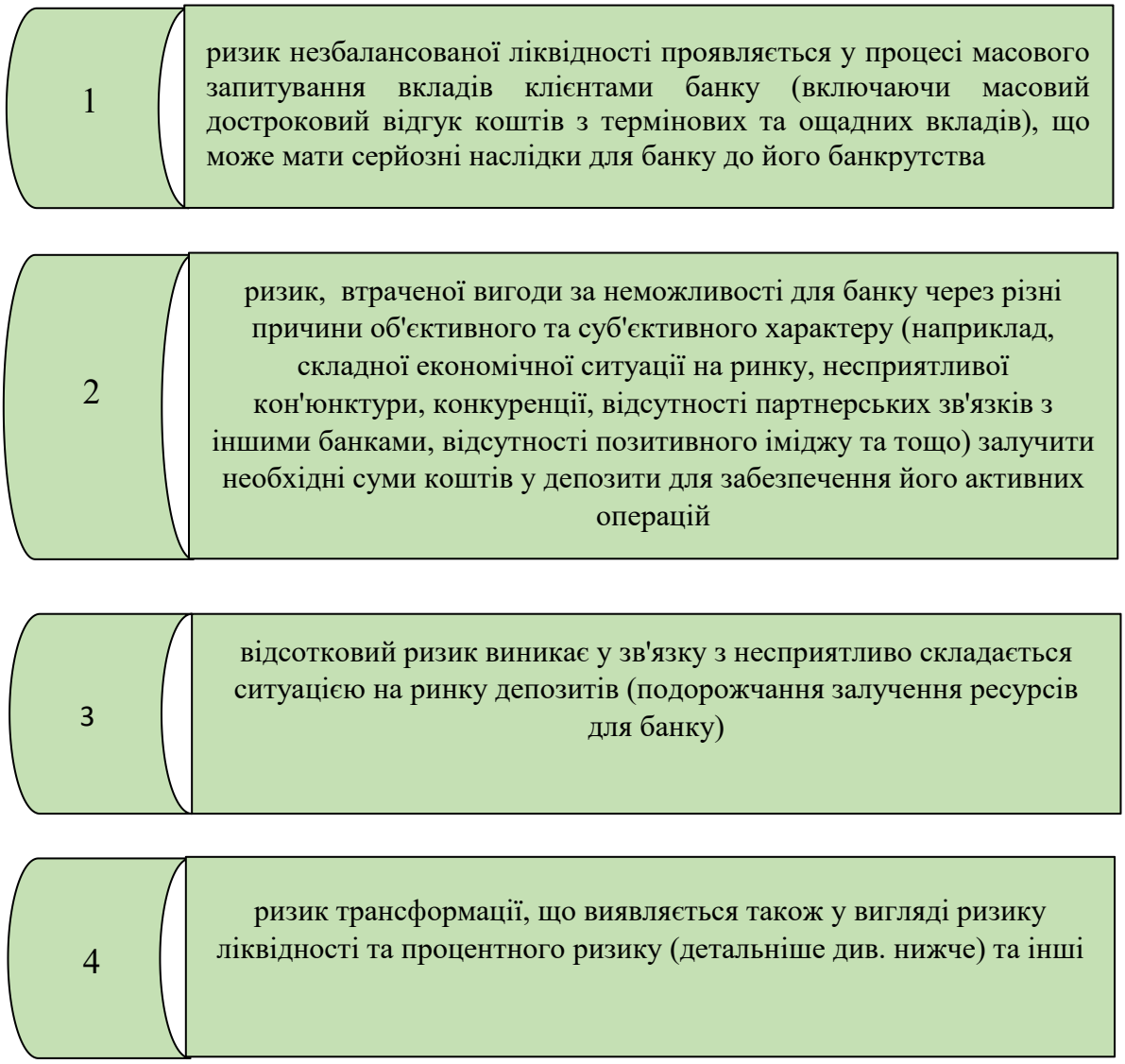

Рис.3.2 Види ризиків, які пов'язані з депозитними операціями банку

Джерело: складено автором на основі [32]

Під час розробки депозитної політики необхідно визначити наступні вимоги до інформаційної бази банку (рис.3.3):

Визначивши найважливіші ризики щодо пасивних операцій та спираючись на повноцінну інформаційну базу, депозитна політика банку має

визначати методи, способи, прийоми управління пасивними ризиками операцій [32].

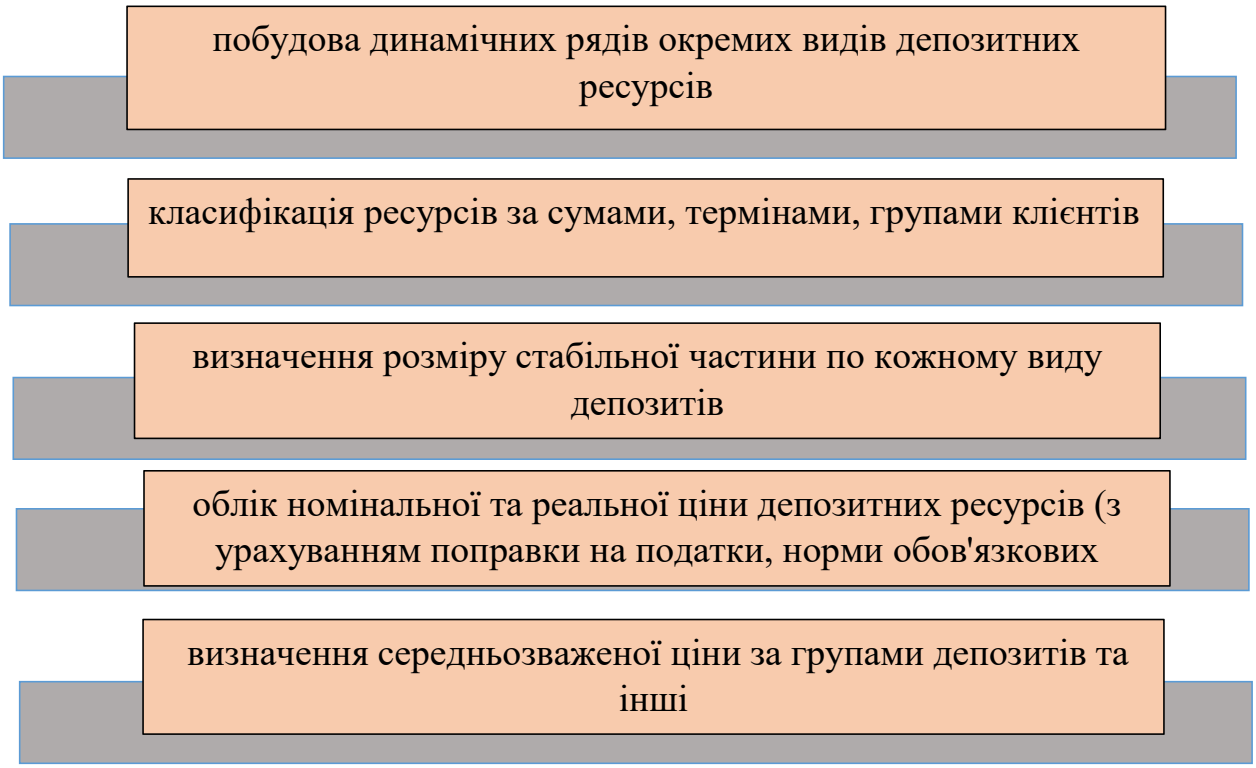

Рис.3.3 Вимоги до інформаційної бази банку

Джерело: складено автором на основі [32]

Комерційні банки повинні використовувати різні методи оцінки ризиків за депозитними операціями, які допомагають уловлювати коливання загальної суми ресурсів протягом певного банком періоду (наприклад, року), а також за групами клієнтів. З цією метою доцільно використати кількісні показники, визначаючи зміну абсолютної суми ресурсів у динаміці.

На етапі економічного розвитку найважливішими методами оцінки ризиків за депозитними операціями банків вважаємо структурним аналіз, використання системи фінансових коефіцієнтів та балансування активів та пасивів для підтримки ліквідності та рентабельності банку.

Варто зазначити, що методи страхування ризику за депозитними операціями банку повинні включати:

- обов'язкове страхування (централізовані обов'язкові фонди страхування депозитів, фонди та резерви банку, включаючи капітал банку);
- добровільне страхування клієнтами вкладів;
- змішане страхування (використання двох вищеназваних методів одночасно).

Ретроспективний аналіз ризиків, пов'язаних з депозитними операціями, слід проводити, використовуючи аналіз грошових потоків (на базі ведення позиції ліквідності, управління платіжним балансом банку або коррахунком тощо.).

З метою підвищення якості управління депозитними ресурсами пропонуємо впровадити у практику АТ «Ощадбанк» індикатори оцінки стабільності депозитного портфелю. Процес визначення стабільності термінового депозиту повинен базуватися на прогнозуванні ймовірності повного або часткового вилучення.

Ресурсну базу, що складається із залучених коштів юридичних та фізичних осіб, можна умовно розділити як мінімум на дві частини: кошти на розрахункових рахунках клієнтів та термінові депозити.

Цей поділ продиктований тим, що клієнти розміщують кошти на розрахункових рахунках та в термінові депозити з різними цілями. Так використання розрахункових рахунків клієнтами обумовлено тим, що цей інструмент забезпечує надійний і швидкий доступ до коштів на першу вимогу через різноманітні канали передачі розпоряджень.

У формі депозиту гроші розміщуються найчастіше на певний термін та отримання прибутку. З метою отримання максимального прибутку клієнти намагаються не вилучати кошти раніше за встановлений термін. З погляду банків, кошти на розрахункових рахунках клієнтів є досить нестабільною частиною ресурсної бази з невизначеним терміном повернення. Тому за цим видом вкладень банк встановлює низький рівень прибутковості, часто рівний нулю.

Найбільшого поширення у формуванні стабільних ресурсів банку одержують термінові депозити. Для банку вони є найкращим видом вкладів, оскільки вони зручніші у банківському плануванні.

Далі розглянемо індикатори оцінки стабільності депозитного портфелю.

1. Ймовірність дострокового вилучення суми депозиту рівня P % первісної суми договору (PEW – the probability of early withdrawal to the level of P percent). Залежно від цілей дослідження величина рівня P може бути різна і змінюватись від 0 до 100 відсотків.

Так, наприклад, рівень P рівний 0% говоритиме про те, що досліджується ймовірність настання події повного вилучення коштів у рамках депозитного договору, а 100% – відсутність дострокового вилучення коштів до закінчення строку договору.

Цей показник розраховується за формулою:

$$PEW=\frac{NP}{N} \quad (3.1)\ [17]$$

де N_P – кількість договорів, що належать розглянутій групі, для яких було зафіксовано зменшення суми депозиту до P% первісної суми договору,

N – загальна кількість договорів, що належать розглянутій групі

2. Виважена ймовірність дострокового вилучення суми депозиту до рівня P відсотків початкової суми договору (WPEW – the weighted probability of early withdrawal to the level of P percent). Правила завдання величини рівня аналогічні попередньому індикатор. Цей показник розраховується за формулою:

$$WPEW=\frac{SIAP}{SIA} \quad (3.2)$$

де SIA_P (the sum of initial amount) – сума початкових залишків договорів, що належать даній групі, для яких було зафіксовано зменшення залишку депозиту до P% первісної суми договору,

SIA – сума початкових залишків усіх договорів, що належать аналізованої групі.

2. Середня кількість днів до першого дострокового вилучення суми депозиту рівня P відсотків початкової суми договору (ANDEW – the average number of days before early withdrawal to the level of P percent P%). Правила завдання величини рівня аналогічні попередньому індикатору. Цей показник розраховується за формулою:

$$\text{ANDEW}=\frac{(\text{NDEWP})\text{i}}{\text{NP}} \quad (3.3)$$

де (NDEWP)*i* (the number of days before early withdrawal to the level of P percent) – кількість днів з дати початку дії договору до факту зменшення суми депозиту до P % первісної суми договору з і-го договору з групи, що розглядається, [17]

NP – кількість договорів, що належать групі, що розглядається, для яких було зафіксовано зменшення суми депозиту до P% первісної суми договору.

4. Середньозважена кількість днів до першого дострокового вилучення суми депозиту до рівня P відсотків початкової суми договору (WANDEW – weighted average number of days перед тим, як зменшити рівень P%).

$$\text{WANDEW}=\frac{\sum(\text{NDEWP})\text{i} * \text{IA i}}{\sum \text{IAi}} \quad (3.4)$$

де (NDEWP)*i* ((the number of days before early withdrawal to the level of P percentt) – кількість днів з дати початку дії договору до факту зменшення суми депозиту до P % первісної суми договору з і-го договору з групи, що розглядається,

IAi – первісна сума і-го договору, що належить аналізованої групі, для яких було зафіксовано зменшення суми депозиту до P% первісної суми договору.

Зазначимо деякі особливості використання даних індикаторів.

По-перше, для повноти аналізу для кожної з виділених груп буде корисна побудова шкали показників із різними рівнями залишку. І залежно від цілей аналізу дана шкала може бути більш-менш деталізованою.

По-друге, пара індикаторів – зважена ймовірність дострокового вилучення суми депозиту (WPEW) та середньозваженої кількості днів до першого дострокового вилучення суми депозиту (WANDEW) мають відмінною особливістю те, що на їх значення більше впливають договори з великими сумами. Таким чином, дані індикатори будуть корисні для аналізу великих вкладників або взаємозалежних груп вкладників [48].

По-третє, ці показники можуть бути використані при виявленні тенденцій зниження стабільності залишків за строковими депозитами, пов'язаним з початком масового вилучення коштів у періоди сезонного зниження або економічної нестабільності. Так зі збільшенням фактів дострокового вилучення, нехай навіть у неповній сумі, значення вищенаведених показників почнуть змінюватися: збільшиться ймовірність дострокового вилучення разом із зменшенням кількості днів до факту дострокового вилучення.

У разі виявлення негативної динаміки банк заздалегідь може вжити відповідні ситуації, що складається ситуації в уникнення виникнення ризику ліквідності. Додатково отримані при аналізі дані можна проектувати на розрахунок нормативних показників безпечного функціонування

Таким чином, запропоновані індикатори дозволять оцінити терміни залучення термінових депозитів, а також ймовірність та обсяги дострокового вилучення коштів. Практичне застосування запропонованих індикаторів оцінки стабільності залишків за строковими депозитами дозволить банку підвищити ефективність трансформації поточних пасивів, що покращить якість управління депозитним портфелем банку.

На основі проведеного дослідження узагальнимо проблеми маркетингової діяльності банків в формуванні депозитної бази в табл.3.1.

На нашу думку, банку також потрібно переглянути свою маркетингову політику. Наприклад, запровадити сегментування для фізичних осіб, яке дозволить поділити клієнтів на групи відносно різних ознак: географічних, економічних, майнових, демографічних, психографічних, поведінкових.

Таблиця 3.1.

Проблеми банківського маркетингу в частині формування депозитної бази та шляхи їх вирішення

Проблема	Шляхи вирішення
Низькі депозитні ставки	Переглянути ставки по депозитам. Провести аналіз доходів і витрат, для того щоб без втрат прибутку підвищити ставки по депозитам. Диференціація тарифних ставок для окремих вкладників.
Відсутні нові привабливі депозитні продукти	Введення форми депозиту, яка дає змогу зняти кошти з рахунку в будь-який момент, не втративши при цьому нічого.
Недовіра до банку через події 2016 року	Підвищення довіри через інформування населення про підвищення фінансового стану банку
Необізнаність українців щодо депозитних послуг	Проведення масштабної інформативної політики щодо роз'яснення умов, позитивних наслідків від вкладів
Відсутність супутніх послуг	Надання фінансового планування та управління капіталом клієнта. Застосування зарубіжного досвіду щодо ведення рахунків клієнтів із різноманітним режимом функціонування.
Значні витрати на маркетинг	Досвід багатьох банків показує, що зростання депозитного портфелю можливе без значних витрат на маркетинг
Неповна та недостовірна інформація про депозити	Розміщення реклами, яка б містила достовірну інформацію про умови депозиту та майбутні вигоди.
Недостатня якість депозитних послуг	Застосування внутрішнього маркетингу, детальний аналіз проблем та ефективне управління якістю
Незначне використання нетрадиційних інструментів маркетингу	Застосування нових підходів до маркетингової діяльності, впровадження інтернет-еквайрингу, панк-маркетингу тощо.

Джерело: розроблено автором

Поділ клієнтів на групи дозволить підвищити привабливість банку та збільшить депозитний портфель. Важливе місце в управлінні депозитним портфелем в умовах війни займають інноваційні банківські депозитні продукти (рис.3.4).

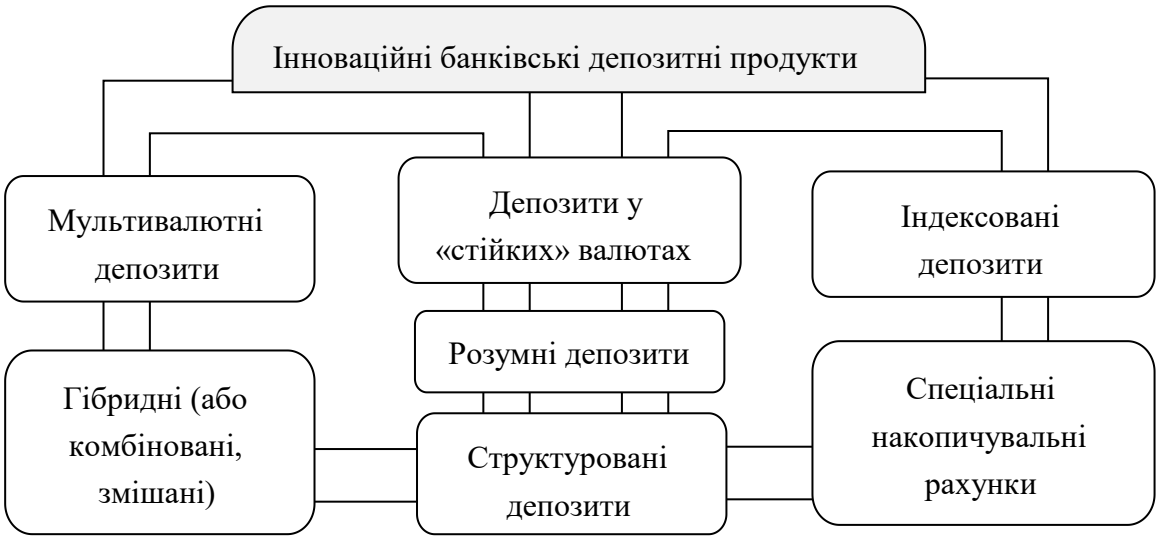

Рис. 3.4 Інноваційні банківські депозитні продукти

Джерело: розроблено автором

Розглянемо окремі інноваційні банківські депозитні продукти.

1. Продукт «Розумний депозит»

Інтелектуальний депозитний продукт – це інтелектуальний депозитний продукт з нарахуванням відсотків, який Банк запроваджує для корпоративних клієнтів. Банк проводить інтелектуальну обробку коштів клієнта на поточному рахунку або терміновому депозиті та розраховує та виплачує відсотки за депозитом відповідно до правил, зазначених у угоді.

Типи послуг. Інтелектуальний депозит з повідомленням та інтелектуальний фіксований депозит.

Характеристики продукту:

1. Зручно та розумно. Після підписання угоди система автоматично опрацює переказ та депозит, як узгоджено в угоді, без додаткових процедур з боку клієнтів.

2. Значні доходи. Система буде розраховувати відсотки за інтелектуальним депозитом на основі узгоджених правил у угоді, і клієнти можуть отримувати оптимальні відсоткові доходи за депозитом.

3. .Гнучкий розрахунок відсотків. Коли клієнти знімають або переводять кошти, за допомогою гнучкого та комбінованого розрахунку відсотків система обробляє тільки ту частину, яка буде знята, а кошти, що утримуються, не будуть порушені при нарахуванні відсотків.

Інтелектуальний депозит повідомлення підходить для клієнтів, які часто переказують кошти та потребують високої гнучкості депозиту. Інтелектуальний фіксований депозит підходить для клієнтів з великим попитом та довгостроковим депозитом [48].

Структуровані депозити корпоративних фінансів. Це означає, що фінансові похідні інструменти вбудованого депозиту Банк отримує від корпоративних клієнтів з фінансування. Пов'язаний з коливаннями процентної ставки, обмінного курсу та індексу чи кредитного становища конкретного суб'єкта, він дозволяє вкладнику отримати вищий прибуток, приймаючи він певну ступінь ризику.

Типи продукції. Залежно від структурних депозитів корпоративних фінансів розрізняють типи A, B та C.

Характеристики продукту:

1. Управління за допомогою спеціального депозитного рахунку. Банк відкриває спеціальний рахунок структурних депозитів для клієнтів, і протягом терміну дії структурних депозитів він, як і раніше, представляє депозитні активи клієнтів, таким чином залишаючи структуру активів та зобов'язань незмінною.

2. Гнучкий термін депозиту. Банк може встановлювати термін депозиту гнучко відповідно до вимог управління капітальними операціями клієнтів.

3. Диверсифікована ціль для прив'язки. Банк може надати клієнтам диверсифіковані цілі для прив'язки щодо структури продукту та атрибутів ризику відповідно до стилю інвестування та торгових переваг клієнтів.

4. Очікування високого доходу. Зв'язуючись з фінансовими похідними інструментами, він допомагає клієнтам отримувати дохід вище за звичайний депозит.

Він підходить для корпоративних фінансових клієнтів, які розуміють структурні депозити та відповідну структуру торгівлі похідними інструментами, а також повністю усвідомлюють та готові брати на себе ризик, пов'язаний із структурними депозитами.

Основні тенденції та інновації у сфері термінових депозитів у 2024 році, які потрібно врахувати АТ «Ощадбанк» [49]:

1. Цифрові фіксовані депозити. Цифрова революція продовжує формувати інновації в області фіксованих депозитів 2024 року, при цьому цифрові FD стають все більш популярними. Ці цифрові FD дозволяють інвесторам управляти своїми депозитами повністю через онлайн-платформи, пропонуючи зручність, оновлення в реальному часі та оптимізоване керування рахунками.

Інтеграція передових технологій у продукти FD забезпечує зручність використання та більшу доступність, відповідаючи потребам сучасних інвесторів, які знаються на технологіях.

2. Гнучкі варіанти строку перебування в банку. Однією з визначних інновацій у сфері фіксованих депозитів 2024 року є запровадження гнучких варіантів терміну дії. Історично FD були пов'язані жорсткими інвестиційними періодами, але тепер інвестори можуть вибирати з низки гнучких термінів дії.

Цей розвиток дозволяє краще налаштовувати інвестиції, задовольняючи різноманітні фінансові потреби та цілі. Незалежно від того, чи плануєте ви короткострокову чи довгострокову мету, ці гнучкі терміни володіння забезпечують необхідну адаптивність для ефективного управління вашими фінансами.

3. Сходова відсоткова ставка. Сходовий механізм процентних ставок став значною тенденцією в інноваціях на ринку термінових депозитів у 2024 році. Цей підхід передбачає диверсифікацію інвестицій за кількома ФД з рознесеними датами погашення та відсотковими ставками.

Використовуючи цю стратегію, інвестори можуть скористатися вищими ставками, які пропонуються за довгостроковими депозитами,

зберігаючи при цьому доступ до деяких фондів у короткостроковій перспективі. Це не лише збільшує потенційну прибутковість, а й забезпечує ліквідність та гнучкість, що робить його привабливим варіантом для досвідчених інвесторів.

4. Пов'язані інвестиційні FD. Концепція пов'язаних інвестиційних термінових депозитів набирає обертів цього року. Ці інноваційні продукти FD пов'язані з ринковими індексами або іншими фінансовими інструментами, пропонуючи потенціал для більш високої прибутковості, пов'язаної з ефективністю ринку за збереження безпеки термінових депозитів.

Хоча пов'язані інвестиційні фонди пов'язані з додатковим ризиком у порівнянні з традиційними FD, вони є привабливою нагодою для тих, хто хоче поєднати безпеку з потенціалом зростання.

5. Інтеграція екологічних, соціальних та управлінських факторів (ESG). У міру зростання екологічної та соціальної свідомості банки включають до своїх пропозицій міркування ESG. Ця тенденція поширюється і термінові депозити, у банки вводять FD, орієнтовані на ESG, які інвестують в екологічно стійкі проекти чи соціально відповідальні ініціативи [49].

Інвестори, що віддають пріоритет етичним та стійким інвестиціям, можуть вважати термінові депозити, що відповідають ESG, привабливим варіантом.

6. Розширені функції ліквідності. Сучасні інвестори часто шукають баланс між безпекою та ліквідністю. Інновації у термінових депозитах тепер включають покращені функції ліквідності, такі як часткове зняття коштів та дострокове закриття із зменшеними штрафами.

Ці тенденції депозитів 2024 полегшують інвесторам доступ до своїх коштів у разі надзвичайних ситуацій, забезпечуючи додатковий рівень гнучкості без шкоди для основних переваг термінових депозитів. Ця функція встановлює баланс між отриманням відсотків за інвестиціями та задоволенням короткострокових фінансових потреб.

Аналітичні можливості для усунення прогалин в управлінні депозитами АТ «Ощадбанк» [49]:

1. Моніторинг руху коштів. Банк може аналізувати потоки коштів клієнтів за категоріями та сегментами транзакцій та оновлювати їх щонайменше щотижня. Це дозволяє банку розрізняти потоки, викликані власними ініціативами, і потоки, викликані діями конкурентів. У перші місяці циклу підвищення ставок один клієнт банку зміг відстежувати вплив на свою депозитну базу після запуску кампанії конкурента із залучення роздрібних клієнтів, спрямованої на «нові гроші». Банк виявив, що кампанія його конкурента насправді стимулювала надходження коштів від спільних клієнтів, які були ображені виборчою винагородою конкурента. Як результат було використано поліпшення дизайну товару, і навіть визначення термінів і масштабів власних цінових процесів банку.

2. Моделі цінової чутливості та еластичності є ключовими будівельними блоками для аналізу сценаріїв та інтелектуального ціноутворення. Аналіз закономірностей поведінки клієнтів може бути заснований на даних про рух коштів. Ці моделі дозволяють банкам розрізняти поточних та потенційних клієнтів відповідно до їхньої чутливості до цін та готовності переміщувати кошти у відповідь на кращі пропозиції щодо депозитів від конкурентів або прибутковість інших інвестицій. Деякі банки доповнюють фактичні дані про ціноутворення та рух коштів опитуваннями клієнтів, щоб передбачити поведінку серед ставок, для якої відсутні репрезентативні дані.

3. Поведінкові моделі, адаптовані до нового циклу. Ці моделі повинні фіксувати зміни у поведінці клієнтів у поточному циклі відсоткових ставок, оцінюючи очікувану стабільність та тривалість депозитів, особливо нестрокових депозитів. Це розуміння є ключовим для оцінки вартості депозитів, їхнього впливу на позицію АТ «Ощадбанк» та можливого управління депозитним портфелем.

4. Аналіз сценарію та оптимізація. Інтегруючи гранулярні дані про портфелі депозитів з моделями чутливості та еластичності, банки можуть прогнозувати залишки депозитів та витрати у різних макроекономічних та конкурентних сценаріях. Багато лідерів галузі використовують цю можливість для проведення аналізу «що якщо» для низки сценаріїв. Вони навіть використовують її для створення механізмів оптимізації, щоб визначати оптимальні ціни в межах певних цілей та обмежень.

5. Ціноутворення депозитів розумним та диференційованим способом. Використовуючи моделі цінової чутливості та еластичності разом із показниками цінності клієнта, можна створювати рекомендації щодо ціноутворення депозитів на основі аналітики на рівні сегмента клієнтів. Ці інструменти можна застосовувати з урахуванням комерційних цілей банку, а також принципів захисту прав споживачів та справедливості. Наприклад, вони можуть допомогти у розробці продуктів, що заохочують здорові звички заощаджень або створювати спеціальні пропозиції для споживачів із середнім чи низьким доходом.

Отже, використання всіх вищезазначених заходів дозволить не лише зберегти провідні позиції АТ «Ощадбанк», але й збільшить прибутковість та розвиток.

ВИСНОВКИ

Депозитні ресурси є домінуючим джерелом коштів комерційних банків. Сукупність депозитних ресурсів складає депозитний портфель банку Обсяг та структура депозитних портфелів банків залежать від зовнішніх та внутрішніх факторів. Конкурентна боротьба між банками на ринку депозитних ресурсів змушує їх вживати заходів щодо розвитку послуг, що сприяють залученню депозитів. Для цих цілей комерційним банкам важливо розробляти депозитну політику.

Роль депозитної політики полягає у визначенні пріоритетних напрямів розвитку та вдосконалення банківської діяльності, процесі залучення та акумуляції ресурсів, розвитку депозитних операцій та підвищення їх ефективності. Основним моментом розробки депозитної політики служать правильна постановка мети та вибір відповідних інструментів для її реалізації. Від ефективності управління депозитним портфелем у багато в чому залежать найважливіші показники діяльності кредитної організації.

Формування та вдосконалення депозитного портфеля банку здійснюється за допомогою певних методів та інструментів формування. Погана якість портфеля банку безпосередньо веде до його банкрутства. Так само як вміле управління джерелами ресурсів та ефективний розподіл їх між доступними фінансовими інструментами та напрямками інвестування (кредити, цінні папери та тому подібне) тягне за собою високу маржу і високу прибутковість. Як би не була розвинена інтуїція у вищих керівників банку, керувати оптимально фінансовими потоками на десятках ринків у різних країнах різних, швидко мінливих зовнішніх умовах без комп'ютерних систем управління портфелем банку сьогодні практично неможливо – існують інформаційні межі можливостей та інтуїції людей.

У першому розділі роботи викладено теоретичні засади формування депозитної політики банку, а також підходи до управління депозитним портфелем. Позначено, що депозитна політика є частиною загальної

фінансової політики комерційного банку та від результативності її проведення залежить конкурентоспроможність кредитної організації.

У другому розділі цього дослідження проведено аналіз показників депозитного портфелю АТ «Ощадбанк» та виявлено проблеми управління депозитними ресурсами в умовах війни. Показано, що банк пропонує клієнтам привабливі умови за вкладами та демонструє високі показники депозитної діяльності.

Усвідомлення негативних наслідків пандемії та військової агресії на фінансово-економічну систему України та банківський сектор вимагає зміни напрямів депозитної політики щодо управління залученими коштами й проведення більш продуманої політики їх розміщення.

У третьому розділі магістерської роботи показано, що на основі оптимізаційної моделі можна сформувати більш ефективний портфель депозитів, що дозволяє підвищити операційну ефективність банку. Розглянута модель дозволяє вводити різні обмеження, пов'язані з внутрішніми або зовнішніми вимогами, та порівнювати комбінації термінів залучення ресурсів Також наводяться індикатори оцінки стабільності депозитних ресурсів, на основі яких можливо здійснювати моніторинг депозитного портфеля банку.

Інновації у сфері фіксованих депозитів 2024 року змінюють підхід інвесторів до цього традиційного фінансового продукту. З новими продуктами FD, що пропонують гнучкі терміни, ступінчасту ставку відсотка, пов'язані інвестиції, інтеграцію екологічних, соціальних та управлінських факторів (ESG) та покращені цифрові функції, а також покращену ліквідність, зараз саме час вивчити ці передові інвестиційні інструменти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балюк І. А. "Шляхи вдосконалення процесу управління ресурсним потенціалом комерційного банку." *Вінниця: Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ, 2023,* -18. http://vtei.com.ua/doc/2023/vatra2004/zb15_170.pdf#page=18

2. Блащук-Дев'яткіна Н.З., Ігнатишина В.М., Скидан У.І. Сучасні тенденції формування ресурсів комерційних банків України. *Молодий вчений,* 2020. № 3 (79), - 210–213.

3. Богуш, М. В. "Підходи до управління ресурсним потенціалом банку." URL:http://kbi.karazin.ua/wp-content/uploads/2023/06/Zbirnik_11.04.pdf

4. Василина П., "Сутність депозитних операцій комерційного банку." Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю: зб. наук. пр. X всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., Вінниця: 23 берез. 2022, Ч. 2. Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ, 2022, - 9. URL:http://www.vtei.com.ua/doc/2022/23_03_2.pdf#page=124

5. Венгер В.В. Фінанси: навч. посібник. М-во освіти і науки України, Київський економічний ін-т менеджменту. К. : Центр учбової літератури, 2009, - 427.

6. Гаврилко Т., Мантач, А. Ризики ресурсного забезпечення діяльності банківських установ. *Економіка та суспільство,* 2023, - 53. URL:https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-42

7. Гатаулліна Е.І., Клименко М. Особливості сучасної структури банківської системи України. *Економіка та суспільство.* №37, 2022. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1204/1159

8. Данік Н. "Теоретичні аспекти впливу якості ресурсної бази на фінансову стійкість банку." *International Science Journal of Management, Economics & Finance* 1.5, 2022, - 10-16. URL:https://isg-journal.com/isjmef/article/view/183

9. Дементович Б. Р., Ю. О. Русіна. "Управління депозитною політикою комерційного банку." *Current challenges of science and education. MDPC Publishing,* 2024. URL:https://stud.knutd.edu.ua/handle/123456789/27038

10. Деркач Юлія Борисівна, Андрій Геннадійович Раков. "Формування банком залучених ресурсів: теоретичний аспект." ББК 65.9 (4Укр) 26 , 2022, - 202.
URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45888/1

11. Дзюблюк О.В. Управління депозитним портфелем комерційного банку: сучасні тенденції та перспективи розвитку. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка,* 2019. № 83, - 85-89

12. Дік Юлія, Олена Єрмошкіна. "Роль депозитної політики в управлінні ресурсами комерційного банку", 2022. URL:https://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/162402

13. Квасницька Р. С., О. В. Антонюк. "Сучасний інструментарій реалізації депозитної політики банків України." *Інтеграція освіти, науки та бізнесу в сучасному середовищі: зимові диспути: тези доп. II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 4-5 лютого 2021 р.–Дніпро, Україна, 2021.–Т. 1.–502,* 2021, - 436. URL: http://www.wayscience.com/wp-content/uploads/2021/02/WD-2021-Part-1.pdf#page=436

14. Кльоба Л. Г. Цифровізація – інноваційний напрям розвитку банку Ефективна економіка. 2018. № 12. DOI: https://doi.org/10.32702/2307- 2105-2018, - 12, 84.

15. Коваленко В.В. Вплив депозитної політики на формування архітектоніки розвитку банків. ScienceRise. 2015. № 3(3), - 78-81

16. Кох Т.А. Управління депозитним портфелем комерційного банку: сучасні тенденції та перспективи розвитку. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка,* 2019. № 88, - 80-84.

17. Красова О. Підвищення якості та узагальнення підходів до управління депозитними ресурсами банку. Актуальні проблеми та

перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої пам'яті професора, заслуженого працівника вищої школи Дмитра Мусійовича Фесенка, 28-29 березня 2024 р. : тези допов. - Полтава, 2024, - 437-439. http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/32363

18. Криховецька, Зоряна Миколаївна, Христина Володимирівна Небесна. "Особливості формування фінансових ресурсів банків в сучасних умовах." *The 3 rd International scientific and practical conference—Modern research in world science‖(June 12-14, 2022) SPC—Sci-conf. com. ua‖, Lviv, Ukraine. 2022. 1867 p.*. 2022.

19. Лисенок О.В. Удосконалення сутності і процесу управління формуванням депозитних ресурсів банків. *Формування ринкових відносин в Україні.* 2019. № 2, - 42-47.

20. Макаренко Ю. П. "Оцінка ефективного формування та використання ресурсної бази комерційного банку." URL:https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/6026/1/22_%

21. Мартинюк Р. Ф. "Теоретичні підходи щодо трактування сутності банківських інновацій та виокремлення цілей їх впровадження." URL:https://ird.gov.ua/sep/sep20235(163)/sep20235(163)_033_MartynyukRF.pdf

22. Матвійчук, Н., Жигар, Н., Петриняк, А. Чинники впливу на депозитну політику банків україни. *Економіка та суспільство, 2024,* - 63. URL:https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-59

23. Матвійчук Н. М. Проблеми оподаткування депозитів в Україні. Актуальні проблеми природничих і гуманітарних наук : матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., 15 груд. 2020 р. Луцьк, 2020, 37–39

24. Матвійчук Н., Теслюк С. Основні тенденції розвитку банківських інновацій в Україні. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки: зб. наук. пр*. 2021. № 25, - 79-87. DOI: http://doi.org/10.29038/2786-4618- 2021-01-79-87

25. Матвійчук Н., Жигар Н. Сучасні тенденції залучення депозитів банками україни." *Economic journal of Lesya Ukrainka Volyn National University* 2023. URL:https://www.echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/article/view/841

26. Матвійчук Н.М., С. А. Теслюк, Анастасія Олегівна Звірко. "Сучасна депозитна політика банків України як складова системи управління пасивами." 2022. URL:https://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/35_2022/26.pdf

27. Матвійчук Н. М., Теслюк С. А., Боричевська І. Г. Банківські депозити та ОВДП як альтернативні об'єкти вкладення коштів. *Економіка та суспільство*. 2021, - 25, 306–314. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/294/282

28. Мороз Н., Д. Адаменко. "Депозитна політика банків України." *Galician economic journal* 87.2, 2024. URL: https://web.p.ebscohost.com/abstract?site=ehost&scope=site&jrnl

29. Мулик Т. О. Аналіз депозитних операцій банків: стан, проблеми та вдосконалення. *Modern Economics.* 2021. № 28, - 75–84. URL: https://modecon.mnau.edu.ua/issue/28-2021/mulyk.pdf

30. Опальчук Р. М, Б. П Невгад. "Формування депозитного портфелю банку з використанням клієнт-орієнтованого підходу." *Economics & Business Management* 15.2 2024. URL:https://economicscience.com.ua/web/uploads/pdf/Economics%20and%20Business%20Management,%202024,%20Vol.%2015,%20No.%202-75-90.pdf

31. Осташ С. В. Депозитна політика комерційного банку та шляхи її модернізації." 2022. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/55933/1/%

32. Отисько Я. С., О. М. Зборовська. "Формування та реалізація дієвої депозитної політики банку." Редакційна колегія: 285. URL:https://eir.zp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/936e632f-9306-40ea-8745-35771fa719ee/content#page=286

33. Офіційний сайт АТ «Ощадбанк» URL:https://www.oschadbank.ua/pokazniki-dialnosti

34. Перевозова І. В., Боднарчук О. І., Боднарчук О. Г., Політова А. С. Нормативно-правові аспекти банківського регулювання та забезпечення надійності банківської системи України. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики.* 2019. Т. 1, № 28, - 26–35. URL: http://fkd.org.ua/article/view/162989/162736

35. Попова Лілія Миколаївна, Валерія Дмитрівна Линьова. *Теоретичні основи депозитної політики банків*. Diss. Національний авіаційний університет, 2021. https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/54678

36. Прутська О.О., Любчак І.С. Ресурсна політика комерційних банків України в умовах пандемії COVID-19 *Інфраструктура ринку.* 2022. №64. С.68-76 URL: http://www.market-infr.od.ua/uk/64-2022

37. Руда О. Л., Маркуш К. Г. Депозитна політика банку та механізм її реалізації. *Економіка та держава,* 2018. № 11, - 81–84. URL:http://www.economy.in.ua/pdf/11_2018/17.pdf

38. Саінчук Н., Камаєва А. Фінансово-кредитні важелі інвестування економіки: теоретичні аспекти. *Економіка та суспільство*, 2024, - 59. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-130

39. Салига К.С., Ганзюк С.М., Притуляк Д.І. Депозитна політика комерційних банків: проблеми реалізації та напрями вдосконалення. Інвестиції: практика та досвід, 2014. № 7, - 96-98

40. Стахурська, А. А., Л. А. Приступа. Концептуальні засади сучасної депозитної політики вітчизняних банківських установ." URL:https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u375/zbirnik_2022.pdf#page=55

41. Столярчук О. О., Коваленко Д. І. Депозитна політика банку та інструменти її реалізації. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука».* Серія:Економічні науки, 2021. № 10 (2), - 68–74

42. Тарасевич Н.В. Актуальні аспекти формування системи ризик-менеджменту в банках України. *Modern Economscs,* 2020. № 21, - 213–218

43. Тарасова О.В. Проблеми формування депозитної бази комерційних банків України. *Економіка харчової промисловості.* 2019. Т. 11. Вип. 2, - 89-94

44. Черкашина К. Ф., Бузник М. В. Тенденції розвитку депозитного ринку в Україні в сучасних умовах пандемії та пропозиції щодо його покращення. *Modern Economics.* 2021. № 28, - 160–167. URL: https://modecon.mnau.edu.ua/the-impact-of-covid-19/

45. Школьник І.О., Акопян Д.Е. Теоретичне обґрунтування та класифікація бізнес-моделей банків. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка».* 2021. № 1, - 128- 136. DOI: 10.21272/1817- 9215.2021, - 1-15

46. Фостяк Віра. "Депозитна політика банків україни в умовах пандемії." *Інтеграція України в європейський і світовий фінансовий простір: збірник тез XVI Міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 20 травня 2021 року/Університет банківської справи.—Львів, 2021, —162 с.* https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8734/1/9.pdf#page=98

47. Ясніревич Б.А."Монетарні інструменти забезпечення стабільності банківської системи україни." *Адольф Дарія, Кінах Іванна, 2024,* - 187. URL:https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/14696/1/10%20%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%9E%D1%81%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B3_2024%20%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8.pdf#page=187

48. Chaikovskyi, Yaroslav, and Yevhen Chaikovskyi. "Deposit operations of banks in ensuring the financial stability of the banking system of Ukraine in modern conditions." Ekonomichnyy analiz 34.1, 2024, - 202-212. URL:https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/5948

49. Future-Forward Capabilities To Boost Deposit Management. URL:https://www.oliverwyman.com/our-expertise/insights/2023/nov/rebuilding-deposit-management-capabilities.html

50. John Gutmann. The strategy of forming the optimal structure of the deposit portfolio. 2016. URL: https://www.scopus. com/record/display.uri?eid=2-s2.084868 917897